

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra politologie

Problematika pirátství v Somálsku

Bakalářská práce

Autor: Tereza Sluková
Studijní program: B6701 Politologie
Studijní obor: Politologie
Forma studia: prezenční

Vedoucí práce: Mgr. Jan Prouza Ph.D.

Hradec Králové, 2017

Zadání bakalářské práce

Autor: Tereza Sluková
Studium: F13487
Studijní program: B6701 Politologie
Studijní obor: Politologie
Název závěrečné práce: **Problematika pirátství v Somálsku**
Název závěrečné práce AJ: The issue of piracy in Somalia

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se bude zabývat problematikou pirátství v Somálsku. Námořní pirátství je rozšířeno již od antiky, kdy bylo považováno za jeden ze způsobů obživy. Podobně jej lze vnímat i dnes, na počátku 21. století, kdy je námořní pirátství velmi diskutovaným jevem, který má však značný mezinárodní dopad. Svědčí o tom mj. zásahy mezinárodních organizací, jako je NATO, OSN nebo EU. Tato práce se z geografického hlediska zabývá oblastí, která je v současné době postižena pirátským nejvíce, a sice pobřežím Somálska. Vzhledem k tomu, že jsou piráti v této oblasti v převážné většině případů somálského původu, hovoříme o tzv. somálském pirátství. Základním cílem této práce je zjistit, jak velkou bezpečnostní hrozbu somálské pirátství představuje. Konkrétně se zaměří na důvody, proč se pirátství vyskytuje právě u somálských břehů a jaký vliv má pirátství nejen na Somálsko, ale i na okolní regiony a celý svět. Daný problém bude sledován na základě teoreticko-analytického rámce, která vychází z kodaňské školy, jehož autorem je Barry Buzan.

Literatura: Buzan, B.; Waever, O.; De Wilde, J. 2005. Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu. Brno: Centrum strategických studií. Eichler, J.: 2009. Mezinárodní bezpečnost v době globalizace, Praha: Portál. Konstam, A.: 2011. Pirátství: úplné dějiny. Praha: Mladá fronta. Tsvetkova, B.: Securitizing Piracy Off the Coast of Somalia, on-line Central European Journal of International and Security Studies, Vol. 3, No. 1, May 2009. Wilson, B.: Effectively Confronting a Regional Threat: Somali Piracy, Conflict Trends, No. 1, African Centre for the Constructive Resolution of Disputes 2009, pp. 11 – 18.

Garantující pracoviště:

Katedra politologie, Filozofická fakulta

Vedoucí práce:

Mgr. Jan Prouza Ph.D.

Konzultant:

Oponent:

Datum zadání závěrečné práce:

Datum odevzdání závěrečné práce:

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

Tereza Sluková

Poděkování:

Ráda bych poděkovala svému vedoucí bakalářské práce Mgr. Janu Prouzovi Ph.D., za odborné vedení, za pomoc a rady při zpracování této práce.

Anotace

SLUKOVÁ, TEREZA. 2017. *Pirátství v Somálsku*. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, Katedra politologie. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se bude zabývat problematikou pirátství v Somálsku. Námořní pirátství je rozšířeno již od antiky, kdy bylo považováno za jeden ze způsobů obživy. Podobně jej lze vnímat i dnes, na počátku 21. století, kdy je námořní pirátství velmi diskutovaným jevem, který má však značný mezinárodní dopad. Svědčí o tom mj. zásahy mezinárodních organizací, jako je NATO, OSN nebo EU.

Tato práce se z geografického hlediska zabývá oblastí, která je v současné době postižena pirátstvím nejvíce, a sice pobřežím Somálska. Vzhledem k tomu, že jsou piráti v této oblasti v převážné většině případů somálského původu, hovoříme o tzv. somálském pirátství. Základním cílem této práce je zjistit, jak velkou bezpečnostní hrozbu somálské pirátství představuje. Konkrétně se zaměří na důvody, proč se pirátství vyskytuje právě u somálských břehů a jaký vliv má pirátství nejen na Somálsko, ale i na okolní regiony a celý svět. Daný problém bude sledován na základě teoreticko-analytického rámce, která vychází z kodaňské školy, jehož autorem je Barry Buzan.

Klíčová slova: *Somálsko, pirátství, bezpečnostní hrozba, Barry Buzan*

Annotation

SLUKOVA, TEREZA. 2017. *Piracy in Somalia*. Hradec Kralove: Philosophical Faculty, University of Hradec Kralove, Department of Political Science, Bachelor thesis.

The bachelor's work deals with piracy's problems in Somalia. The maritime piracy is already extended from antique times. In those days, it was considered for the one way of livelihood. Nowadays, in the beginning of 21st century, we can feel it in a similar way. The maritime piracy is a much discussed phenomenon that has considerable international impact. Interventions of international organizations such as NATO, UN or EU, can persuade us about it.

From geographical aspect, this work concerns the area which is nowadays the most affected by piracy. And it is the coast of Somalia. In the view of the fact that pirates are mostly somali origin in this area therefore we talk about somali piracy. Main (key) aim of the work is to determine how enormous safety threat somali piracy poses. Particularly it focuses on reasons why piracy occurs just on somali coasts and which impact it has on Somalia, neighboring regions or whole world. This problem will be monitored on the basis of theoretical and analytical framework that comes out copenhagen school. The author of that is Barry Buzan.

Key words: *Somalia, piracy, safety threat, Barry Buzan*

Obsah

Úvod.....	9
1 Teoretická část	14
1.1 Definice pirátství.....	14
1.2 Historie námořního pirátství.....	15
1.3 Pirátství v současnosti.....	16
1.4 Výskyt pirátství	17
2 Problematika pirátství v Somálsku	21
2.1 Úvod do problematiky pirátství v Somálsku	21
2.2 Hlavní příčiny somálského pirátství	22
2.2.1 Politické příčiny	23
2.2.2 Socioekonomické příčiny.....	24
2.2.3 Nelegální rybolov	24
2.2.4 Somálské pobřeží a toxický odpad	25
2.3 Poloha útoků somálských pirátů.....	26
2.4 Důvody a motivace somálských pirátů k protiprávnímu jednání.....	31
3 Boj mezinárodních organizací proti pirátství.....	32
3.1 USA a NATO.....	32
3.1.1 Combined Task Force (CTF) 150.....	32
3.1.2 Combined Task Force (CTF) 151.....	33
3.1.3 Operace NATO Ocean Shield	33
3.1.4 Pozemní akce vedené Spojenými státy americkými na území Somálska	34
3.2 OSN.....	35
3.2.1 Rezoluce OSN	35
3.2.2 Rezoluce 1816.....	35
3.2.3 Rezoluce 1838 a 1844	36
3.2.4 Rezoluce 1846	36
3.2.5 Rezoluce 1851	37
3.2.6 Rezoluce 1897	37
3.2.7 Rezoluce 1950, rezoluce 2020 a rezoluce 2125	37
3.3 EU.....	38
3.4 ICC, IMB, IMO.....	38
4 Analýza bezpečnosti somálského pirátství pro svět	40
4.1 Kodaňská škola a koncept bezpečnosti.....	40
4.1.1 Úrovně bezpečnostní analýzy	42
4.1.2 Sektory bezpečnostní analýzy.....	43
4.2 Ekonomický dopad na Somálsko, okolní státy, svět	45
4.2.1 Mezinárodní ekonomické dopady	46
4.2.2 Regionální ekonomické dopady	48
4.3 Politický dopad na Somálsko, okolní státy, svět	50
4.3.1 Mezinárodní politický dopad	50
4.3.2 Regionální politický dopad.....	51
4.4 Aplikace teorie Barryho Buzana a vyhodnocení hrozby	53
4.4.1 Sektor ekonomický	53
4.4.2 Sektor politický	54
Závěr	55
Literatura	57

Úvod

V dnešním světě se stále setkáváme s různými globálními problémy, které ohrožují celou planetu. Jsou to problémy environmentální, kulturní, etnické, politické, náboženské a mnoho dalších. Některé problémy jsou méně závažné, jiné naopak více, nicméně řešení většinou nebývá snadné. Někdy je k vyřešení problému potřeba rozsáhlé mezinárodní spolupráce.

Tématem bakalářské práce je problematika pirátství v Somálsku, což se určitě může považovat za jeden z globálních problémů. Afrika jakožto zaostalejší kontinent světa, bojuje s několika desítkami (globálních) problémů. Války, hladomor a chudoba, nemoci a v neposlední řadě i nedostatek vzdělání a kvalitní pitné vody. Také bychom neměli zapomínat na Somálsko a s ním spojené pirátství.

Somálsko je dozajista jeden z nejvíce postižených států právě námořním pirátstvím. V historii Somálska se o pirátství začíná více hovořit až v 90. letech 20. století ve spojitosti s občanskou válkou. Avšak pirátství není odjakživa spojováno pouze se Somálskem. Pokud bychom se měli podívat více do minulosti, první zmínky o pirátských útocích se začínají objevovat již ve starověku, zejména v oblasti Středoziemního moře, následně také v Americe, Africe a Indickém oceánu. Ostatně tématu historie pirátství je věnována nemalá část bakalářské práce, a to nejen co se týče Somálska, ale celé planety.

Hrozba námořního pirátství představuje významný problém pro Somálsko i jiné postižené oblasti. Problematika může představovat zatížení pro mezinárodní ekonomiku a ochod. O tom, že pirátství má mezinárodní dopad, svědčí i přítomnost (četnost) mezinárodních organizací, jakými jsou např. NATO, OSN, EU, IMO, IMB a jiné další. Fakt, že se tímto problémem zabývá nespočet mezinárodních, regionálních, nevládních a jiných organizací, naznačuje, že motivace těchto aktérů a jejich zájem na vyřešení problému námořního pirátství jsou značné. O tom, jaký boj svádějí

tyto organizace proti pirátství, je možné se dočíst v jedné z kapitol této bakalářské práce.

Hlavním cílem práce je zjistit, jak velkou bezpečnostní hrozbu představuje pirátství pro Somálsko. Dále se snaží odpovědět na otázku, jak pirátství ovlivňuje Somálsko, potažmo okolní svět. To bude vysvětleno v analýze hrozeb dle jednotlivých sektorů. Je potřeba si uvědomit, že námořní pirátství nemá jen ekonomický rozměr, ale také rozměr politický a vojenský. Politický sektor mimo jiné vysvětluje, čím se vyznačuje politická bezpečnost. V kapitole o ekonomickém sektoru je vysvětleno, jaký je strategický význam pirátství. Dále jsou popsány, jaké jsou přímé a nepřímé dopady pirátství. V poslední kapitole o vojenském sektoru se sleduje propojení mezi somálským pirátstvím a mezinárodním terorismem. Na danou problematiku bude aplikována teorie Barryho Buzana, respektive jeho teoreticko-analytický rámec.

Barry Buzan je profesorem na britské Westminterské univerzitě, pracovníkem Kodaňského ústavu pro výzkum míru (COPRI) a autorem knih o bezpečnostních studiích. V rámci bezpečnostních studií existují dvě myšlenkové školy, tradicionalisté a progresivisté. Tradicionalisté chtějí omezit předmět studia na politicko-vojenské záležitosti, zatímco progresivisté chtějí studium rozšířit do ekonomické, společenské a environmentální oblasti. Autoři knih o bezpečnostních studiích tvrdí, že bezpečnost je specifický typ politiky aplikovatelný na širokou škálu problémů a zároveň ukazují, že i v dnešním světě zůstává relevantní teorie regionálních bezpečnostních komplexů. Bakalářská práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou, přičemž každá část je dále členěna na několik dalších kapitol a podkapitol.

Teoretická část práce se zabývá problematikou pirátstvím jako celkem. První kapitola nejprve popisuje definici pirátství, a to z několika pohledů. Jelikož je námořní pirátství bráno jako mezinárodní problém, je jistě vhodné definovat si pirátství podle mezinárodního práva. Dále je pirátství možno definovat dle Úmluvy OSN. Článek

101 Úmluvy OSN mluví o tzv. mořském právu a stanovuje, kdy je možné mluvit o pirátství. Článek 103 Úmluvy dále obsahuje definici pirátské lodi nebo letadla. Dále články 100, 105, 106 a 107 hovoří o právech a povinnostech států při potlačování pirátství.

Druhá kapitola přináší stručný přehled historického vývoje pirátství, popisuje znaky pirátství od raného vzniku až do současnosti. Je definováno období zlaté éry pirátství a na druhé straně také úpadek pirátství ve světě.

Na tuto kapitolu volně navazuje třetí kapitola, která se podrobněji zabývá pirátstvím v současnosti. Konkrétně hledá, co je příčinou dnešního pirátství, respektive, proč pirátství dosud nebylo vymýceno. Dále také popisuje, jak se liší od pirátství v minulosti, co je největší problematikou a jaká opatření pomáhají zmírňovat dopady pirátství. V této kapitole se také podrobněji zaměříme na problematiku moderního pirátství.

V poslední, čtvrté, kapitole teoretické části se práce dotkne nejvíce problematických a pirátstvím nejvíce zasažených oblastí světa. I když hlavním zmiňovaným státem v této práci je Somálsko, je třeba zdůraznit, že pirátství se objevuje i v jiných státech Afriky nebo také Jižní Ameriky.

Další část už se zabývá problematikou pirátství v samotném Somálsku. Tato část bakalářské práce si klade za úkol vysvětlit několik hlavních otázek. Nejprve se pokouší nalézt odpověď na otázku, proč je právě Somálsko a přilehlé oblasti nejvíce postižené problematikou pirátství. Existuje mnoho faktorů, které se snaží vysvětlit, proč tomu tak je. Lze problém spojovat s chudobou, či s politickou situací?

Tato část také popisuje kořeny Somálského pirátství, kde se začaly objevovat první „skupinky“ pirátů, a jak se postupně rozrůstaly. Jakým způsobem se snažily získávat finanční prostředky, a jaké to mělo dopady. Jak již bylo uvedeno výše, hlavním cílem je zjistit, jakou bezpečnostní hrozbu představuje pirátství pro Somálsko,

tzn. nejen ekonomickou, ale i environmentální, a zda je to hrozba i pro okolní regiony a svět, popřípadě, jak velká.

Jedna z kapitol bakalářské práce byla jakýmsi popisem současného pirátství a upozorňovala na jeho dopady ve světě. Na ní volně navazuje kapitola, která se dotýká zásahů mezinárodních organizací, mezi které patří například IMB, OSN, NATO nebo EU a více se snaží o vyřešení tohoto problému. Asi největším aktérem je Organizace spojených národů. Zapojila se například vydáním několika rezolucí, které se této problematice týkají. Velkým aktérem je také EU, která bojuje proti pirátství svou komplexní strategií. O boji těchto a ostatních organizací je možné se dočíst v této kapitole.

Poměrně značná část bakalářské práce je věnována kapitole o analýze bezpečnostních hrozeb. Jak již bylo zmíněno, základním cílem této práce je zjistit, zda somálské pirátství představuje bezpečnostní (existenční) hrozbu a pokud ano, tak na které úrovni analýzy. Při zpracovávání dané problematiky je využíváno především teoreticko-analytického přístupu, jež čerpá z metod kodaňské školy.

Toto označení se používá pro okruh analytiků sdružených okolo Kodaňského institutu pro výzkum míru (Copenhagen Peace Research Institute, COPRI). Jedním z hlavních autorů této školy je Barry Buzan. Teoreticko-analytický přístup umožňuje splnit základní cíl práce a propojit spekulativní i praktickou stránku problematiky. Empirická část je pak zaměřena na to, jaké důsledky přináší daná problematika, následně budou uvedeny příklady.

Ze zdrojů, které jsou věnovány problematice pirátství v Somálsku, stojí za zmínku články Tsvetkova, B.: *Securitizing Piracy Off the Coast of Somalia*, on-line *Central European Journal of International and Security Studies*, Vol. 3, No. 1, May 2009 a také Wilson, B.: *Effectively Confronting a Regional Threat: Somali Piracy*, *Conflict Trends*, No. 1, African Centre for the Constructive Resolution of Disputes 2009, pp. 11–18. Historický vývoj přehledně znázorňuje dílo Konstam, A.: 2011. *Pirátství: úplné dějiny*. Praha: Mladá fronta. Z pohledu bezpečnostních studií je vhodné zmínit i knihy Buzan, B.;

Waever, O.; De Wilde, J. 2005. Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu. Brno: Centrum strategických studií a Eichler, J.: 2009. Mezinárodní bezpečnost v době globalizace, Praha: Portál

1 Teoretická část

1.1 Definice pirátství

Když se řekne slovo pirát, obvykle se nám vybaví člověk, který přepadává lodě a loupí na moři. Slovo pochází z francouzského slova *pirate* a řeckého *peiratés*, což doslova znamená lupič. Piráti však mohou loupit na moři i na pobřeží. Pirátství je označení trestné činnosti. Dnes se význam přesunul i do oblasti výpočetní techniky. Dnešní námořní pirátství je již tak vyspělé, že má k dispozici automatické zbraně včetně děl nebo raket. Paradoxem je, že přepadené lodě obvykle nejsou vyzbrojené vůbec. (Panchartek, 2011)

Piráti si vybírají většinou velká nákladní plavidla, která jsou špatně uhlídatelná vůči malým motorovým člunům. Ti se umí také dost často maskovat jako rybářská plavidla. Piráti se přiblíží člunem k boku nákladní lodi a vstoupí na ní skoro bez povšimnutí. Pomáhají si dlouhým žebříkem, často s háky na konci. Piráty většinou nezajímá náklad lodi, ale obsah lodního trezoru, osobní věci pasažérů anebo různé lodní vybavení. Někdy pohrozí, použijí násilí k vydání věcí, donutí posádku opustit loď a plují s ní k přístavu, kde ji vystaví nové falešné identifikační dokumenty. Ztráty se odhadují v řádu tisíců, někdy desítek tisíc dolarů. (Panchartek, 2011)

Piráti také mívají různá označení. V 17. století se jim říkalo bukanýři (buccaneers), ti pochází původně z Francie. Označení jako kapeři či vřijbuiteři („plenitelé“) je známé spíše z Nizozemska. Ve středomoří bylo známé také korzárství nebo privatýrství.

Abychom mohli mluvit o pirátství, útok musí být proveden soukromou lodí, za účelem soukromého prospěchu (tím je zisk z loupeže). Základním mezinárodněprávním dokumentem, zabývajícím se mořským právem, je Úmluva OSN o mořském právu. Ta má pro pirátství jasnou definici:

„Za pirátství se považují následující činy:

(a) jakýkoli protiprávní čin násilí nebo zadržení anebo jakýkoli loupežný čin spáchaný k soukromým účelům posádkou nebo cestujícími soukromé lodi nebo soukromého letadla namířené:

(i) na volném moři proti jiné lodi nebo letadlu anebo proti osobám nebo majetku na jejich palubě;

(ii) proti lodi, letadlu, osobám nebo majetku v místě, které nepodléhá jurisdikci žádného státu;

(b) jakýkoli čin dobrovolné účasti při použití lodi nebo letadla, jestliže ten, kdo se jich dopouští, ví o skutečnostech, které vtiskují této lodi nebo tomuto letadlu charakter pirátské lodi nebo letadla;

(c) jakýkoli čin, který má za účel podněcovat nebo úmyslně usnadňovat čin uvedený v pododst. (a) nebo (b).“ (United Nations Convention on the Law of the Sea, článek 103)

Jelikož se pirátství často uskutečňuje mimo hranice jakéhokoli státu, neexistuje zde efektivní státní správa, a tudíž trestní stíhání pirátů je poměrně složité. Navíc zde se uplatňuje dohoda o svobodě otevřeného (volného) moře. Pokud dojde k pirátskému činu ve vodách nějaké státu, nejedná se o mezinárodní zločin ale o záležitost spadající pod místní úřady. (Šturma 2009: 193-197)

1.2 Historie námořního pirátství

V historii se piráti začali objevovat spolu s rozvojem mořeplavectví. Úplně první námořní lupiči byli známí už ve starověku a později se pirátství rozšířilo v době kolonizace, kdy obchodní i soukromé lodě převážely cenné náklady, jako například drahé kovy či jiné bohatství, a to piráty lákalo. Nejčastěji se tyto plavby uskutečňovaly z Ameriky do Španělska. Již ve starověku se začaly také objevovat organizované akce jednotlivých států proti pirátství. Spočívaly v pronásledování pirátů, kteří byli poté hrubě potrestáni, a jejich úkryty byly zničeny. Nejvíce se na potírání pirátství podíleli Římané. (Konstam 2011: 16-22)

V 17. století se piráti nazývali bucanýři (buccaneers), což bylo označení pro francouzské lovce, kteří se postupně stali piráty.

Nejznámější z nich se jmenoval Henry Morgan. Ten pomohl založit a vybudovat přístavy Tortuga a Port Royal, které se později staly místem protipirátského centra. Konec 17. století bývá také označován jako konec éry bukanýrů. (Konstam 2007: 20)

Počátkem 18. století vznikala celá řada pirátských skupin. Známy byl takzvaný Černovous, který byl považován za jednoho z nejobávanějších pirátů všech dob. Než se stal pirátem, sloužil jako námořník v královském námořnictvu během války královny Anny¹. Dne 28. listopadu 1717 zaútočil u pobřeží Saint Vincent na francouzskou loď jménem La Concorde. Zajal ji a přejmenoval na Pomstu královny Anny. Červnovous působil jako pirát pouze několik měsíců, byl zabit na jeho vlastní lodi. (Konstam 2011: 191-195) Zlatou éru pirátství se považuje období od roku 1650 do roku 1730. Pirátství se rozšířilo do dalších oblastí, především pobřeží Ameriky, západní Afriky, jihu Číny a dále Indickém oceánu. V druhé polovině 18. století piráti ovládli námořní obchodní cesty v Atlantiku a Indickém oceánu. Nejčastěji kontrolovanými oblastmi byly Bahamy, Haiti, Kuba, Jamajka a Madagaskar. Piráti začali být stíháni a popravováni. Těžko odhadnout, kolik pirátů se plavilo v té době po mořích. Jisté je, že posádky pirátských lodí byly hodně početné. Většinou měly předem určenou hierarchii. Na vrcholu stál kapitán, jemuž podléhali lodní důstojníci. Na spodních příčkách se nacházeli námořníci. (Petr, b. r.)

1.3 Pirátství v současnosti

Pirátství přežilo až do dneška a rozšířilo se do oblasti jižní a jihovýchodní Asie (Jihočínské moře), Jižní Ameriky a jih Rudého moře. Moderní pirátství využívá možností technologie, jako mobilní telefony, motorové čluny a podobně. Spolu s technologickým rozvojem se začaly vyrábět také efektivnější zbraně, které se pak

---

¹ Válka královny Anny (1702-1713) byl jeden ze čtyř konfliktů mezi Velkou Británií, Francií a Španělskem. Je označována také jako Válka o španělské dědictví. Válka měla zabránit spojení Francie a Španělska po smrti španělského krále Karla II. Válka skončila Utrechtskou smlouvou, kdy měla Francie postoupit Hudsonský záliv, Newfoundland a Nové Skotsko Británii.

často dostávaly na černý trh, odkud putovaly do rukou pirátů a jiných zločinců. Moderní pirátství můžeme datovat od roku 1945. Na přelomu 20. a 21. století se pirátské útoky ztrojnásobily. Nejvíce pirátských útoků bylo zaznamenáno na začátku roku 2003. Bylo to okolo 200 útoků za první polovinu roku. V dalších letech se díky spolupráci mezinárodních organizací a jiných států, povedlo celosvětové pirátství srazit na kolena, ovšem od roku 2007 tyto útoky zase sílily. Vše je závislé na globální i regionální politické situaci.

Rozmachu pirátství v moderní době značně přispěl dynamický a globální rozvoj, který na jedné straně vytvořil ekonomické a politické velmoci, přičemž na straně druhé vytvořil propast, ve které se nacházejí ty nejchudší a nejzaostalejší státy světa. Lidé v takových státech nemají příliš na vybranou, mohou se snažit vydělat nějaké peníze tvrdou prací nebo se připojit k organizovanému zločinu, kterým pirátství bezesporu je. K rozvoji přispěl také cestovní a hospodářský ruch, který sebou přináší další potencionální výnosy pro piráty, kteří se snaží jednat o výkupném za zboží a rukojmí, které během častých přepadů ukořistí. Je pravda, že se boj s pirátstvím celosvětově daří, ovšem jedná se o boj na dlouhou trať, který pro budoucnost skýtá velmi nejasné výsledky. Piráti jsou houževnatí a bohužel ve většině případů nemají co ztratit.

1.4 Výskyt pirátství

Pirátství je celosvětovým fenoménem, který se může vyskytovat prakticky kdekoli na naší planetě. Jde samozřejmě o jistý typ nelegální činnosti, což znamená, že se lidé stávají piráty z určitého finančního důvodu. Velká řada odborníků se shoduje na faktu, že pro rozvoj pirátství je nutná absence určitého elementu v životě obyčejných obyvatel. Ve většině případů se jedná o absenci státní moci, která by dokázala korigovat chování obyvatel a potlačovat nelegální činnost v oblasti. Piráti tak většinou operují v oblastech, jež jsou prakticky oblastmi nikoho (Ploch 2011: 43).

Problematika pirátství, tedy kromě zlatého věku pirátství v 17. a 18. století, se neustále navyšuje a enormně stoupá. Každým dnem i týdnem se na internetu a specializovaných stránkách objevují nové útoky pirátů, kteří sofistikovaně operují ve světových vodách. Piráti neohrožují jen životy, ale také majetek a celosvětový obchod, stejně jako obrovský nárůst prodeje drog, který pro piráty znamená snadný a rychlý příjem financí. Momentálně je problém pirátství nejrozšířenější v Jihočínském moři, Adenském zálivu, Malackém průlivu, západní pobřeží Afriky (Nigérie a Benin), Oblast Indonésie, Arabské moře, Indický oceán a samozřejmě pobřeží Somálska (viz. Obr. 1), které je však v posledních letech mnohem bezpečnější, díky protipirátským snahám mezinárodních společenství (Maritimesight, 2016).

Obr. 1: Množství pirátských útoků celosvětově v roce 2011 (velmi výrazný výskyt v oblasti Adenského zálivu)

Zdroj: <https://piracy-law.com/tag/international-maritime-bureau/>

V roce 2011 proběhlo nejvíce pirátských útoků u pobřeží Somálska, konkrétně 260 útoků z celkového počtu 439 hlášených útoků. Dalšími oblastmi s velkým výskytem pirátských útoků byla Indonésie, Rudé moře a Adenský záliv, přičemž útoky v oblasti Rudého moře a Adenského zálivu jsou přisuzovány taktéž somálským pirátům. Somálští piráti tak byli zodpovědní za více než polovinu všech hlášených pirátských útoků. Ti jsou navíc velmi dobře organizovaní a jejich útoky dělají starosti i těm nejvyspělejšími státním a organizacím, které se snaží proti pirátství bojovat (ICC International Maritime Bureau 2011).

Tabulka č. 1: Počet útoků u somálských břehů od roku 2010 až 2016

Časové období	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Počet útoků svět	445	439	297	264	245	246	191
Počet útoků somálských pirátů	219	260	75	15	11	0	2
Procento somálských útoků	49 %	59 %	25 %	5 %	4 %	0 %	1 %

Zdroj: ICC Commercial Crime Services (2016): Piracy Reports.

Kuala Lumpur: International Maritime Bureau Piracy Reporting Center, <<http://www.icc-ccs.org/piracy-reporting-centre/request-piracy-report>>.

Ovšem právě díky těmto pokusům o protipirátský boj přispěl ke snížení pirátství, a to již v roce 2012, kdy se markantně snížil počet útoku, unesených lodí a lidí (viz. Obr. 2). Zejména v Adenském zálivu je tento rozdíl opravdu markantní, a to díky spolupráci mezinárodních organizací v čele s USA. Tou druhou je poté částečná stabilita politického spektra v Somálsku, kde v roce 2012 proběhly parlamentní volby. Situace však není zdaleka klidná, a rok 2017 může znamenat další a možná ještě horší pirátské útoky, které by mohly ochromit politické, ekonomické a bezpečnostní kritéria na regionální, ale určitě také na globální úrovni. Situace v Somálsku se nelepší, stále přetrvávají ty samé příčiny, kvůli kterým pirátství v Somálsku vzniklo. Somálsko se tak může stát časovanou bombou, která je připravena kdykoliv vybuchnout.

Obr. 2: Počet pirátských útoků v roce 2012

Zdroj: <https://piracy-law.com/tag/international-maritime-bureau/>

2 Problematika pirátství v Somálsku

2.1 Úvod do problematiky pirátství v Somálsku

Jedním z důvodů, proč se pirátství vyskytuje v této oblasti, jsou geografické faktory. Somálské pobřeží se svou délkou 3300 km, se řadí k nejdelším na africkém kontinentu. Kromě toho jsou vody v okolí Somálska a Adenský záliv jedny z nejvytíženějších oblastí z hlediska námořního obchodu a představují hlavní obchodní tepnu mezi Evropou a Asií. Díky tomu je tato oblast ideálním místem k získání kontroly nad plavidly plujícími do Rudého moře.

Druhou oblastí je pak somálské pobřeží Indického oceánu, které má sice o něco menší význam než Adenský záliv, ale i tak podél něj vede námořní komunikační trasa, která spojuje Arabské moře s východní a jižní Afrikou. Většina somálského pobřeží je pouštního charakteru, část je skalnatá a většinou neobydlená. Malé pobřežní rybářské vesnice poskytují pirátům ideální skrýš, stejně tak jako malé ostrůvky na samém cípu Afrického rohu. Díky tomu je velmi těžké zachytit a kontrolovat aktivity všech pirátských lodí v oblasti.

Druhým důvodem jsou politické faktory. Do devadesátých let bylo pirátství v této oblasti poměrně vzácným jevem. Bylo to hlavně z důvodu ochrany somálských vod námořnictvem, které bylo vysláno Sověty. Vzhledem k nízkému stavu zbraní přestalo být námořnictvo aktivní do roku 1991. Nejen zhroucení vnitřní politické situace je věnována pozornost médií, také problém somálského pirátství je přesunut na mezinárodní úroveň (GILPIN, 2009: 12).

Somálsko tedy patří dlouhodobě mezi nejohroženější státy, s nefungující politickou a ekonomickou složkou. Tento dlouhodobě neudržitelný vývoj přispěl k problémům somálského pirátství nejvíce. OSN se snaží aplikovat strategie západního stylu, a stabilizovat Afriku západním stylem, který staví své základy na silné politické

moci a silné vládě. Tento směr přináší pouze dílčí úspěchy, jelikož se jednotlivé vládní síly nedokáží, v tradičně duchovních a sociopolitických systémech. Období kolonizace a kolonialismu přineslo evropský způsob vládnutí, vytvoření hranic a hierarchizované vlády, jež měla podporu mocností. Ovšem v momentě dekolonizace došlo k základním problémům, jež prakticky přetrvávají dodnes. Hlavní problém zhroutených států lze spatřit v mezinárodním společenství, jež se snaží zavést západní styl vládnutí mezi skupiny, které nebyly a nikdy nebudou na takový typ vládnutí zvyklý. Afričtí lídři chtějí zachovat klanové či etnické uspořádání, jež velmi často koliduje s utvořenými hranicemi dnešní Afriky (RUDINCOVÁ, 2016: 34).

2.2 Hlavní příčiny somálského pirátství

Somálsko se stalo zhrouteným státem a od 90. let 20. století se zformovaly četné mocenské skupiny uvnitř státu, jež se snažily získat prestiž a sílu v oblastech Somálska. Došlo k vytvoření paralelních politických systémů, jež značně konkurovaly oficiálně vzniklé Přechodné federální vládě. Ta, i přes značnou podporu mezinárodních organizací a dalších států, nedokázala Somálsko stabilizovat a přispět ke zlepšení životních podmínek obyvatel této africké země. Přechodná federální vláda měla obrovskou konkurenci ve Svazu islámských soudů a také velkého počtu tradičních sionistických uskupení, které si zakládaly na společenském právu zakořeněném v generacích po celá staletí. Dalším problémem pro Somálsko skrývala Etiopie jako dlouholetý nepřítel Somálska. Etiopie veřejně podporovala Přechodnou federální vládu, což značilo velkou křivdu v očích Somálců. Etiopie dokonce v roce 2006 podnikla vojenskou akci na somálské území, přičemž došlo ke svrnutí Svazu islámských soudů (RUDINCOVÁ, 2011: 60).

Nuzná politická, ekonomická a společenská situace, společně s neschopností mezinárodních organizací a jiných útvarů problém řešit, přispěly k rozvoji pirátství kolem Somálského pobřeží. Somálští

piráti ospravedlňují svou činnost snahou zlepšit své podmínky, ale také vnější příčiny jako nelegální rybolov nebo činnost zahraničních společností vyvážející toxický odpad na pobřeží Somálska. Hlavní příčinou však zůstávají politické problémy a prakticky neexistující stát jménem Somálsko a příklon politické smetánky k organizovanému zločinu, jako možnosti rychlého a efektivního způsobu zbohatnutí. Navíc se objevuje velký problém i v příčině nelegálního rybolovu a toxických odpadů jakožto činnost, jež byla podporována somálskými elitami a náčelníky, kteří se tímto způsobem snažili přijít k dalším financím. Somálsko je tak zemí plné pirátů, kde je pirátství tajně, ale přeci, podporováno (HASTINGS, PHILLIPS, 2015: 564).

2.2.1 Politické příčiny

I přes značné dohady mnohých odborníků je politická situace v Somálsku jednou z hlavních, ne-li hlavní příčina vzniku, rozpuku a zvyšované intenzity pirátství u břehů Somálska. Somálští piráti se svou nelegální činností snaží ospravedlnit vlastní nejistotou ze strany svého státu, který prakticky neexistuje a nikdo si zde neudrhuje politickou moc. Práva a zákony jsou udávány většími nebo menšími společenskými skupinami, založenými na kmenových tradicích. Nefungující státní aparát společně se zákony a lidmi, kteří by tyto zákony vynucovaly, přispívá ke zvyšování kriminality v zemi od roku 1991. V tomto roce padla vláda diktátorského režimu Mohameda Siada Barrého, což nastartovalo dlouhé a vleklé občanské války, trvající prakticky do dnešních dní. Tyto události se staly živnou půdou, společně s dlouhými plážemi a otevřenými vodami, pro vznik novodobého pirátství a teroristických organizací, na kterém si určité skupiny dokázaly udělat výdělečný obchod. Tyto zřejmé argumenty dokládá rok 2006, kdy se k vládě dostala skupina zvaná Svaz islámských soudů, jež veřejně bojovala proti pirátům. Tento boj byl velmi úspěšný, ovšem vpád Etiopských vojsk tuto šanci na omezení pirátské činnosti zcela ochromil (BBC, 2014).

Dnes se Somálsko potýká s občanskou válkou a je rozdělené na tři faktická území. V roce 1991 se oddělil tzv. Somaliland na

severu a v roce 2008 Puntland na východě země. Prvně jmenovaný se snaží získat svou nezávislost a uznání, což je možný důvod proč Somaliland podporuje mezinárodní boj proti pirátství. Tento boj se stal velmi úspěšným a přispěl ke snížení pirátské aktivity v roce 2012. V tomto samém roce došlo k politickému posunu, dochází k ukončení osmileté přechodné vlády a v parlamentních volbách vyhrává prezident Hasan Šejch Mahmúd. Přesto je i dnes situace v Somálsku velmi špatná, dokonce v celosvětových indexech je i nadále řazena jako politicky a ekonomicky nejslabší stát světa (RUDINCOVÁ, 2016: 35).

2.2.2 Socioekonomické příčiny

Jak již bylo několikrát připomenuto, Somálsko je jednou z nejchudších zemí na celém světě. Chudoba, hladomor a neustálý strach z budoucnosti trvá v Somálsku již od roku 1960, kdy se země osamostatnila a vedla vlastní boj na svém území. Somálsko se tradičně umísťuje na nejvyšších stupních ekonomického rozvoje, a je mnohými odborníky pokládáno za tzv. failed state², bez politické moci. Politická nestabilita je zde bohužel spojena s nedostatečným ekonomickým, hospodářským a zemědělským plánováním. Somálsko spíše než jeden stát, působí izolovanými celky, které jsou na sobě nezávislé a vůbec nespolupracují. K dobru nepřispívají ani typické nepříznivé klimatické podmínky s dlouhými obdobími sucha. Somálsko je zkrátka na pokraji sebezničení a jen vnější pomoc může tuto situaci vylepšit (BBC, 2014).

2.2.3 Nelegální rybolov

Afrika a s ním i celé Somálsko je velmi suchá, i to donutilo v 70. letech mnohé pastevce a jiné zemědělce zaměřit se na rybolov, který byl v somálských vodách od té doby předním zdrojem obživy a výdělku. Ovšem k problémům došlo v roce 1991, kdy se Somálskem začaly ozývat první střety občanské války. Politická moc a

---

² Pojem Failed state neboli upadající či nefunkční stát. Tento pojem je přiřazován státům a zemím, jejichž politická moc a vláda prakticky neexistuje a není schopna vykonávat základní činnost státních orgánů.

centralizace prakticky neexistovala, čehož začaly využívat nadnárodní společnosti západní Evropy či Dálného východu. Ty si z nelegálního rybolovu u somálského pobřeží udělali velmi výnosný obchod. Somálsko tímto nelegálním obchodem přicházelo o stamilionové částky, které se hrnuly do kapes mocných lidí v čele daných společností. Je s podivem, že mezinárodní společenství nedokázalo tuto nelegální činnost řešit, ba naopak přehlíželo tento problém, který se vyvinul v moderní somálské pirátství. Somálským rybářům se tato situace logicky nelíbila, a vzala „spravedlnost do vlastních rukou“. Právě z bývalých rybářů se pirátské posádky verbovaly nejčastěji. Nelegální rybolov a neschopnost řešit tento problém je jedním z příčin somálského pirátství (RUDINCOVÁ, 2016: 38).

2.2.4 Somálské pobřeží a toxický odpad

Další z příčin, za kterou se somálští piráti snaží legitimizovat svou činnost. V tomto případě se jedná o zahraniční, v určitém směru evropské lodě, které na pobřeží Somálska vyvázejí tuny nebezpečného a toxického odpadu. Tato ohavná činnost je prospěšná jak pro evropské společnosti, tak pro somálské jednotlivce, kteří svou nečinností či naopak svolením povolují ničení somálského pobřeží. Jedná se o zejména o těžké kovy, rtuť, kadmium, lékařský nebo dokonce jaderný odpad uložený v kontejnerech a barelech, jež se povalují po celých kilometrech pláží, aniž by někdo dbal na možné zdravotní potíže, a hlavně regionální i celosvětový ekologický dopad způsobený podobným chováním (GEESKAFRIKA, 2016, UNEP, 2016)

Somálští rybáři se sami ozbrojili a zpočátku vybírali při vstupu do somálských vod výkupné. Tato činnost postupně přerůstala k únosům a vybírání výkupného. Tyto peníze měly jít původně na organizaci vyčištění pobřeží od toxického odpadu. Problémem v předchozích letech, za doby občanské války, bylo, že somálští politici, v některých případech vlivní mafiánští vůdcové, tuto nelegální a ekologicky nebezpečnou činnost bez problému schvalovala, stejně

jako samotné pirátství. Není proto zcela průkazné, že činnost evropských společností a toxických odpadů je jedna z hlavních příčin vzniku somálského pirátství (RUDINCOVÁ, 2016: 39).

Nezanedbatelný ovšem je důsledek takového chování a zejména právní důsledky pro evropské společnosti, jež na vývozu toxického odpadu ušetřily obrovské peníze. V Evropě totiž stojí likvidace jedné tuny toxického či jaderného odpadu 1000 dolarů, zatímco v Somálsku je tato cena 100krát menší. Důsledek lze vidět na somálském pobřeží, které po dlouhou dobu sloužilo jako zdroj potravy pro stovky tisíc obyvatel. Dnes je všechno prakticky zničené. Zatímco si někteří rádoby politici naplnili kapsy, chudí obyvatele jsou ještě chudší a bez možnosti obstarat si alespoň základní obživu (QARANIMO, 2016).

Již bylo řečeno, že pro jednu stranu jsou somálští rybáři piráty, kteří unášejí a drancují lodě, ovšem z pohledu samotných somálských rybářů se jedná o činy ze zoufalství. Oni sami si přijdou jako ochránci svých vlastních zájmů a není zcela jasné na čí straně je pravda. Je pravda, že mnozí spekulanti využívají nesnadnou situaci v Somálsku pro vlastní prospěch, na druhé straně odpovědět drancováním a pirátstvím také není ta správná cesta. Jednat by měly zejména mezinárodní společnosti a pomoci tuto nesnadnou situaci ve vodách Adenského zálivu vyřešit. Politická stabilita je jedním z prvních správných kroků.

2.3 Poloha útoků somálských pirátů

Jak již bylo výše naznačeno, míra pirátství stoupala s nespokojeností somálských obyvatel s politickou a ekonomickou situací v zemi. Dalším faktorem ovlivňující narůstající počet pirátských útoků je nelegální činnost ostatních států, které často lovili zcela nelegálně u somálských břehů. Tím trpěla somálská ekonomika, jež přicházela o velké množství peněz. V prvopočátku se jednalo jen o malá loupežná přepadení, jež si nebrala za cíl únos posádky či zmocnění se lodi. Až v průběhu času, kdy se nelegální

rybolov nezastavoval, se z pirátství stává organizovaná aktivita, jež je dobře zabezpečena a velmi pečlivě plánována. Útoky nabraly na velké intenzitě v roce 2000. A stejně jako stoupala četnost pirátských útoků, měnila se poloha útoků, kde piráti útočili. Za prvé to bylo v souvislosti se snahou napadených lodí měnit svou polohu a bránit se tak alespoň z části útokům, na druhé straně sehrála roli politická situace v tzv. Rohu Afriky, kam Somálsko patří. Mezi lety 2000 až 2002 se místem nejčastějších útoků stal jižní cíp Rudého moře, který omývá pobřeží Džibuti. V té době bylo Džibutské pobřeží vyhledávanou trasou obchodních lodí. Ty reagovaly na vyhrocené politické vztahy mezi Etiopií a Eritreou. V této době však počet útoků ustával. Somálsko se dostávalo do fáze uklidnění po občanské válce a došlo k vytvoření Přejídné federální vlády. Lidé doufali ve stabilitu v hlavním městě Mogadišo a nastolení lepších životních podmínek (LEHR, LEHMAN, 2007: 14).

Reakce spojených protipirátských sil donutila piráty přesunout se z oblasti Džibuti blíže k břehům Somálska v oblasti zvané Puntland. Somálsko se po období uklidnění dostalo do dalších občanských konfliktů, což zhoršilo situaci s piráty, kteří reagovali na neměnicí se špatné podmínky uvnitř státu. Zdroj příjmu zkrátka nebyl a nejnadhnější bylo uchýlovat se k nelegální činnosti. V Somálsku byly podmínky a pořád jsou tak špatné, že obyvatelé raději riskovali život na otevřeném moři než žít v nuzných podmínkách zemědělské činnosti, jež také neustále upadala. Mogadišu, hlavní město Somálska, se stalo centrem organizovaného zločinu a pirátství. Přejídná vláda zkrátka nezaručila lepší podmínky pro své obyvatele. Kolem roku 2004 se počet útoků snížil, ovšem tuto nenadhálou situaci způsobilo zemětřesení a následná vlna tsunami, jež poničila materiál a lodě mnohých pirátů. O život přišlo více jak 40000 Somálců. Následující rok opět zvýšil množství útoků, jako reakci na tíživou situaci po katastrofě. Rudé moře bylo tak velmi

nebezpečným prostorem pro jakoukoliv civilní či vojenskou loď (LEHR, LEHMAN, 2007: 14-16).³

Rok 2008 se stal jedním z nejhorších v historii, kdy se piráti přesouvají k Adenskému zálivu, kde ochromují lodní dopravu. Přesun byl způsoben změnou tradičních tras, kdy se obchodní lodě vyhýbají území kolem Somálska a jeho pobřeží. Piráti se tak adaptují na svou novou „práci“, dokáží lépe plánovat a ukořistí větší množství zboží. Pirátská válka se tak neustále rozrůstá a v roce 2009 funguje v Rudém moři a Adenském zálivu více jak 1200 pirátů, kteří jsou připraveni obětovat život za vidinu lepšího života (BOS, STRACKE, 2009: 16-24).

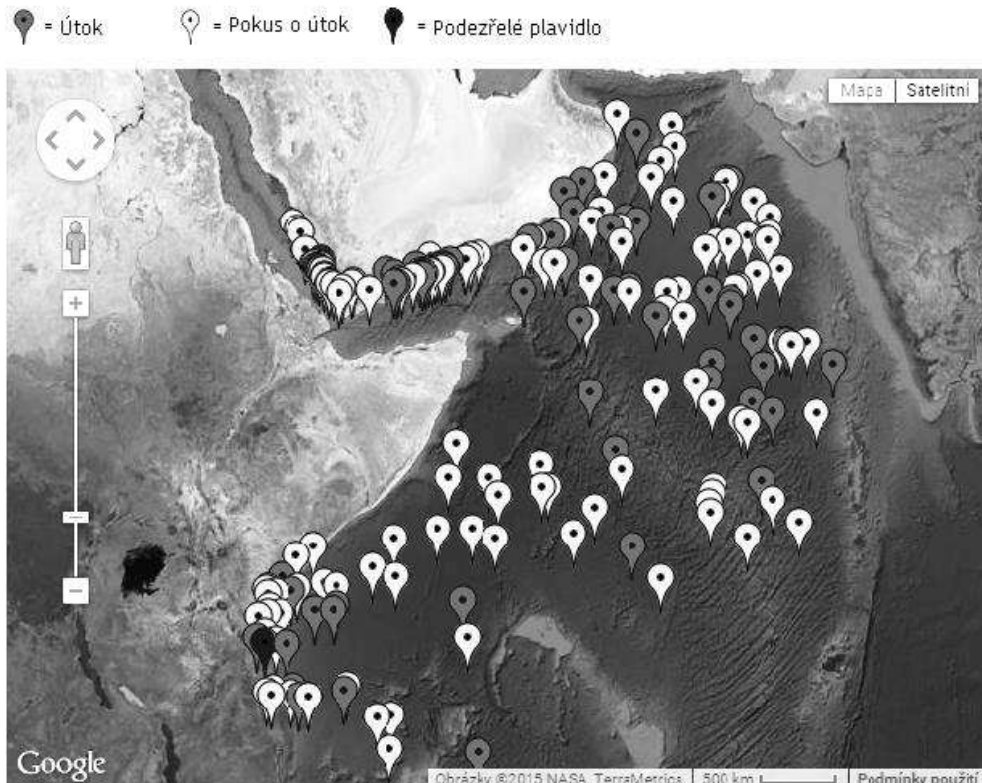
Roky 2010 a 2011 se staly nejintenzivnějšími z pohledu pirátských útoků u somálských břehů (viz obr. 3). Nebylo možné uhlídat celé dlouhé pobřeží, a i přes četné úspěchy protipirátských operací, jsou piráti stále více úspěšní v přepadávání transportních a obchodních lodí. Například první tři měsíce v roce 2011 bylo zaznamenáno více jak 176 útoků, což vychází na více jak 5 přepadených lodí za den. Přitom v roce 2010 byla tato čísla o polovinu menší (IMB, 2011).⁴

---

³ Rok 2005 lze považovat za počátek vzrůstající agresivity somálských pirátů, jež byly rekrutovány zejména z řad rybářů, kteří nebyli schopni ekonomicky fungovat, díky nelegálnímu rybolovu u somálského pobřeží.

⁴ Rok 2011 byl absolutním vrcholem v rámci somálského pirátství, kdy se ekonomické škody způsobené pirátstvím vyšplhaly na více jak 6,9 miliard dolarů. Uneseno bylo na 140 členů posádek lodí (do roku 2011 bylo drženo v zajetí 736 zajatců a 32 lodí), přičemž došlo k usmrcení více jak 100 somálských pirátů, většinou protipirátskými akcemi mezinárodních organizací (WORLDMARITIMENEWS, 2014).

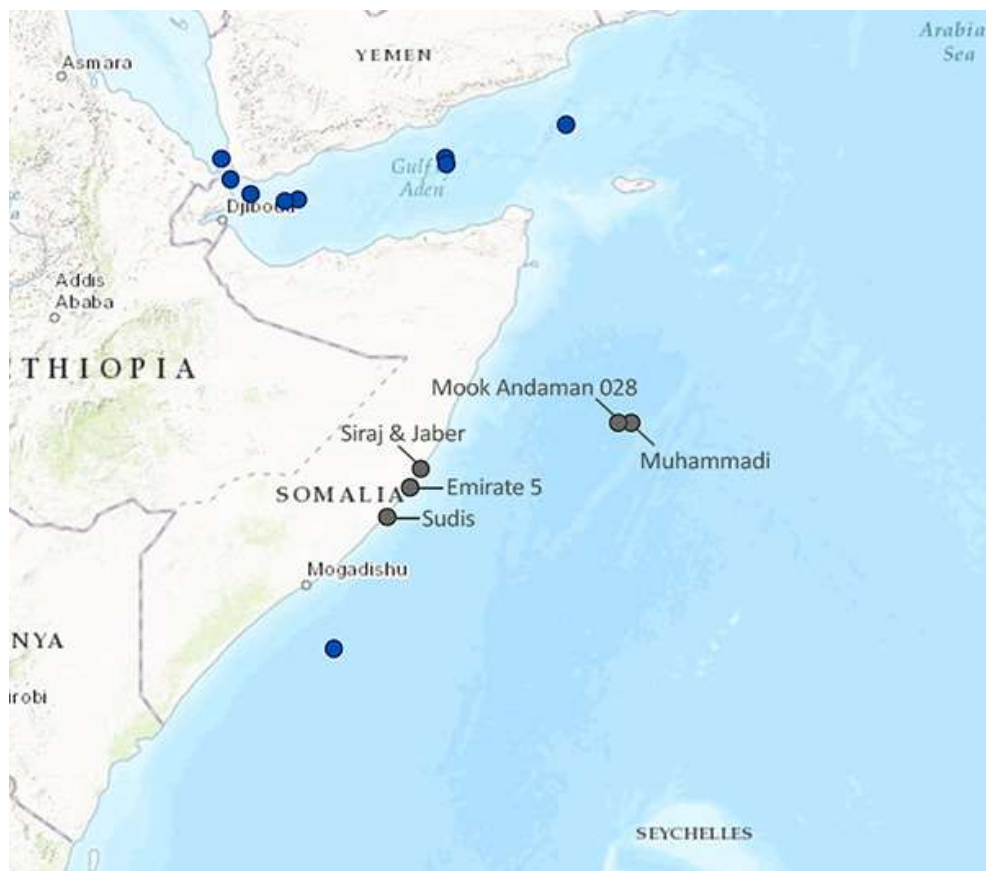
Obr. 3: Počet pirátských útoků v roce 2010

Zdroj: <https://www.icc-css.org/icc/piracy-reporting-centre/live-piracy-map/piracy-map-2010>

V současné době se podařilo útoky somálských pirátů téměř zastavit, díky protipirátským opatřením ze strany mezinárodních organizací. Zároveň existuje velké podezření, že piráti pouze vyčkávají a své organizované skupiny stále udržuje velmi aktivní. Dosvědčují tomu i zvýšené aktivity v oblasti somálského pobřeží. V roce 2013 nebyl zaznamenán jediný podařený útok na obchodní či komerční plavidlo. Somálští piráti se vrací k rybolovu a snaží se navrátit k řemeslu, jež bylo zdrojem obživy po dlouhá léta. V cestě jim však stojí nelegální rybolov. Právě tento nelegální rybolov je jednou z hlavních příčin vzniku pirátství v oblasti, s kterým se stále nic nedělá. V letech 2015 byly zaznamenány pouze ojedinělé útoky na regionální a mezinárodní lodě (viz. Obr. 4). Zároveň došlo k únosu nejméně 15 členů posádky, jež jsou stále v držení únosců ze Somálska (OBP, 2015).

Obr. 4: Počet somálských pirátských útoků za rok 2015 (šedé tečky označují regionální plavidla)

Zdroj: <http://oceansbeyondpiracy.org/reports/sop2015/east-africa>

Rok 2017 se nese ve znamení vyčkávání a postupného vzrůstání nervozity ze strany somálských obyvatel. Ahmed Yare, bývalý pirát, vidí jasnou souvislost nelegálního rybolovu a budoucího znovuzrození pirátství, jež bude horší než dříve. Zkrátka nemožnost svobodného rybolovu a zajištění základním společenských pravidel, díky slabé politické situaci, nahrává zvýšenému riziku v Adenském zálivu. Nebezpečnost somálských pirátů je jasně vidět i na únosech, v kterých piráti vidí možnosti velkého výdělku.⁵ Přesně tato aktivita

⁵ Známý je například případ únosu 29 rybářů somálskými piráty byl vyřešen až po 4 letech. V květnu 2012 došlo k přepadení rybářské lodi Naham 3, kdy padla do zajetí celá posádka lodi čítající 29 lidí. Dlouhá vyjednávání skončila až v listopadu 2015 propuštěním 26 zajatců z původní posádky. Jeden člen posádky zemřel při útoku pirátů z roku 2012 a další dva zemřeli na neznámou chorobu. Přesto je v současnosti drženo v zajetí velké množství

se může stát budoucí podobou somálského pirátství, kdy se celé posádky lidí mohou dostat do zajetí. Piráti jsou sice mnohem hůř ozbrojeni než protipirátské posádky, ovšem na rozdíl od nich nemají Somálci co ztratit. Lepší život mohou zajistit jen jednou cestou (DAILYMAIL, 2016).

2.4 Důvody a motivace somálských pirátů k protiprávnímu jednání

Pirátství je dle mezinárodní úpravy trestným činem. Tyto souvislosti lze najít jako součást mezinárodních smluv tzv. Protiteroristických úmluvách, Mezinárodní úmluvě proti braní rukojmí a Úmluvě o potlačení protiprávních činů proti bezpečnosti námořní plavby. Nejvýznamnější smlouvu ovšem představuje Úmluva OSN o mořském právě, díky které se všechny členské státy zavazují k organizované povinnosti v potlačování pirátství dle článku 100 (ČEPELKA, ŠTURMA, 2003: 12). Somálští piráti jednají protiprávně na mezinárodní úrovni, někteří odborníci se dokonce domnívají, že se jedná o pirátský terorismus, jenž nemá za účel pouze finanční obohacení pirátů, ale také roznášení strachu a určitého politického vlivu. Tato asociace by ovšem nemusela být úplně správná, jelikož spojovat terorismus a námořní pirátství je velmi široký pohled na tuto problematiku. Podle mnohých, kteří neuznávají symbiózu pirátství a terorismu, je hnacím motorem pro somálské piráty vidina lepšího života, jež jim byla díky národnímu i celosvětovému vývoji odepřena. Těžké podmínky pro přežití a vidina prosperity motivuje tyto piráty nejvíce, i za neustále hrozícího nebezpečí. Boj proti pirátství, stejně jako samotné pirátství, nabírá na intenzitě, jelikož díky tomuto fenoménu dochází ročně k miliardovým ztrátám na zboží, čímž trpí ekonomika jednotlivých států, i celého světa. Velmi realisticky vyjádřil tuto problematiku zástupce OSN pro Somálsko konstatováním: *„Mezi hlavní faktory neustále narůstající intenzity pirátství v Somálsku patří*

---

zajatců, o nichž se na veřejnosti příliš nemluví, přesto existují a mohou sehrát důležitou roli v budoucím boji s pirátstvím.

chudoba, vysoká nezaměstnanost, neperspektivní geografická poloha, žalostně nízké příjmy, úbytek kočovného pastevectví v důsledku sucha a nedostatek mořských zdrojů zaviněný nezákonným rybolovem v oblasti,“ (INTERNATIONAL EXPERT GROUP, 2008: 14-15).

3 Boj mezinárodních organizací proti pirátství

3.1 USA a NATO

Jedním z nejsilnějších hráčů v boji proti pirátství je organizace NATO a její přední člen Spojené státy americké. USA jsou jedním z nejaktivnějších států v popírání a ničení pirátských buněk a útoku u Somálského pobřeží a v celém Africkém rohu. USA je také jedním z předních států, které právě díky činnosti pirátů přicházejí ročně o miliardy dolarů. Spojené státy americké a NATO v současné době spolupracují s dalšími mezinárodními organizacemi, zejména s Evropskou Unií a programem s názvem Operace Atalanta. Mezi nejvýznamnější operace, jež v současnosti USA a NATO vedou, patří operace s názvem Combined Task Force 150, Combined Task Force 151, Operace NATO Ocean Shield. Spojené státy americké v minulosti přímo zasahovaly na území Somálska, což v minulosti přineslo více či méně rozporuplné výsledky (CHALK, 2008: 35).

3.1.1 Combined Task Force (CTF) 150

Již od roku 2002 působily americké síly ve vodách Rudého moře s preventivním bojem proti pirátství, pašováním drog a také obchodu s lidmi, který v této oblasti v těchto dobách kvetl. Operace CTF 150 vznikla ze základů dřívější operace s názvem Trvalá svoboda. Je otázkou, zda opravdovým důvodem zapojení amerického námořnictva byly nebezpeční piráti, nebo organizace Talibán, jež využívala námořní cesty v oblasti k přepravě zbraní a nových rekrutů, kteří se cvičili v táborech poblíž Somálského pobřeží. Rok 2002 byl stále čerstvý s událostmi z 11. září 2001, kdy došlo

k teroristickému útoku v USA. CTF 150 je koordinovanou skupinou až 15 lodí s mezinárodním zastoupením, kam se zapojily největší státy organizace NATO. Během 4 let, tedy od roku 2002 do roku 2006 pirátství a násilí pirátů neustále stupňovalo svou intenzitu, proto i samotná CTF 150 začala výrazně měnit svou strategii a blíže kooperovat s mezinárodní námořní kanceláří. Aktivity pirátů se postupně soustředili na unášení plavidel a lidí, což nemohla nechat skupina bez povšimnutí. Za sebou má CTF 150 výraznou práci a výsledky. V roce 2004 například došlo k zadržení 26 pirátů, kdy došlo k ukázkové spolupráci mezi americkou lodí The USS Winston S. Churchill a Protipirátským informačním centrem (COMBINEDMARITIMEFORCES, 2009).

3.1.2 Combined Task Force (CTF) 151

Jak již bylo řečeno CTF 150 byla zaměřena kromě pirátství také na další nelegální činnosti v oblasti Afrického rohu, což byl značný problém v efektivitě jejich práce. Pirátská činnost se zvyšovala a tato skupina se nemohla naplno věnovat boji proti pašování drog a lidí. Pro tyto účely vznikla skupina s názvem Combined Task Force 151, jež se čistě soustředí na boj proti pirátům a potírání tohoto zločinu. Od roku 2009 se CTF 151 pohybuje na území obsahující více jak 1 milion čtverečných mil. Jejich hlavní úkol je udržet bezpečné obchodní a turistické cesty skrz Adenský záliv. Vznikem této velmi dobře organizované skupiny odpadly problémy se státy, jež se v rámci CTF 150 nechtěly zapojovat do nebezpečného boje proti pirátům. Kromě lodí Spojených států amerických se do této akce zapojily námořnictva Jižní Koreji, Turecka a Singapuru (CONAN, 2011: 24).

3.1.3 Operace NATO Ocean Shield

V rámci NATO vznikla samostatná speciální operace, jež nese od roku 2009 název Ocean Shield. Původně se operace jmenovala Operation Allied Protector, jež se zaměřovala na stejné cíle, tedy potírání pirátství a ochranu plavidel plavících se v dané oblasti.

Ocean Shield, tak prakticky jen nahradila jméno této operace, přičemž cíle zůstaly stejné. V této operaci jsou zapojené všechny členské státy Severoatlantické aliance, ovšem jejich složení a počet není pevně daný a neustále se obměňuje. Operace funguje dodnes s velmi dobrými výsledky, zejména ochrana lodí s humanitární pomocí pro oblast Afrického rohu se pro tuto operaci stala prioritou (NATO, 2011).

3.1.4 Pozemní akce vedené Spojenými státy americkými na území Somálska

Spojené státy americké mají bohatou minulost s bojem v Somálsku, ovšem výsledky nedopadly pokaždé podle představ americké armády a jeho vedení. Asi nejznámější operace z podobného ražení se odehrála roku 1993 a nesla název operace Gothic Serpent. V této operaci byly nasazeny americké vrtulníky Black Hawk, jejichž úkolem byla zajmout somálského diktátora Mohameda Farraha Aidida. Tato operace se odehrávala v hlavním městě Somálska, při němž bylo zabito 18 amerických vojáků a došlo k sestřelení dvou helikoptér typu MH-60 Black Hawk. Tato událost ovšem měla spíše politické důvody a netýkaly se protipirátského boje v oblasti. V roce 2008 došlo k další operaci ve spolupráci s americkou armádou a OSN, jež svým rozhodnutím povolila útok na pirátské základny na somálském území. I přes povolení amerického bombardování se většina dalších operací vedla po moři, což v očích odborníků vyvolalo četné operace. Ti naopak tvrdí, že klíčovým bodem v boji proti pirátům v Somálsku jsou pozemní operace a útoky na základny a vesnice pirátů, kteří mohou v poklidu organizovat další pirátské nájezdy na proplouvající lodě. Otázkou je, kdo pirátství organizuje a finančně podporuje, protože není možné, aby obyčejní vesničani získali prostředky a možnosti pro tak efektivní vedení pirátských akcí (CHALK, 2008: 40).

3.2 OSN

Reakce různých světových organizací na problematiku pirátství na sebe nenechala dlouho čekat. Do boje s pirátstvím v Somálsku se zapojila především OSN. Rada bezpečnosti OSN se do řešení situace zapojila například tím, že vydala početné rezoluce týkající se širokého spektra otázek – od situace samotného Somálska, přes souzení pirátství až ke zplnomocnění mezinárodních sil k zásahům proti pirátství v somálských teritoriálních vodách. Přestože je pirátství u Somálského pobřeží dlouholetým problémem, a například četná vyhlášení a rezoluce ze strany IMO přichází od roku 2005, teprve rok 2007 znamenal ze strany OSN první velký krok k boji proti pirátství.

3.2.1 Rezoluce OSN

Dne 29. 11. 2007 byly navrženy konkrétní právní ustanovení, jež měly být základem pro rezoluce konkretizující boj proti pirátství ve spolupráci s Federální vládou zavedenou přechodně v Somálsku. Tyto rezoluce mají jediný cíl, opravňovat boj proti pirátům a legální cestu různých států pro zásah v somálských vodách. Jednotlivé rezoluce, jež se zabývají pirátstvím a bojem s ním jsou rezoluce 1816, 1838, 1846, 1851, 1897, 1918, 1950, 1976, 2015, 2020 (UN, 2012).

3.2.2 Rezoluce 1816

Tato rezoluce načrtla právní rámec možnosti boje proti pirátství a nelegální ozbrojené loupeže a moři. Rada bezpečnosti OSN přijala tuto rezoluci dne 2. června roku 2008, kdy v preambuli vyjádřila znepokojení ohledně pirátství v somálských vodách a nebezpečí plynoucího z něj. V 7. odstavci zaznělo vyjádření, že všechny státy potírající a bojující proti pirátství mohou po dobu 6 měsíců od přijetí rezoluce vstoupit do pobřežních vod Somálska a využít všechny potřebné prostředky ke stíhání pirátství a loupežných přepadení na vodě v rámci a v souladu s mezinárodním právem. OSN tak v této rezoluci povolila boj proti pirátům nejen na vodě, ale i

v pobřežních oblastech za využití jakéhokoliv nezbytného prostředku (UN, 2012).

Rezoluce svou platnost vztahuje pouze na oblast Somálska, a není možné ji brát jako obecné právo, vytvářející určité obyčejové právo pro všechny případy pirátství. Hlavním cílem rezoluce 1816 je spojit všechny členské státy ke spolupráci v boji proti pirátství. Jde zejména o poskytování důležitých informací a koordinování činnosti jednotlivých států pro co nejefektivnější práci.

3.2.3 Rezoluce 1838 a 1844

Druhá z rezolucí vydaných v roce 2008 nese označení rezoluce 1838, jež se týká pirátství v Somálsku. V této rezoluci blíže v odstavci 3 jsou členské státy vyzývány k aktivitě a boji proti nelegální činnosti v somálských vodách a pobřeží. Důležitou částí je výzva států s dostatečnou ekonomickou a vojenskou kapacitou, aby spolupracovali s vládou Somálska, jež se také snaží bojovat proti pirátství. Zejména důležitou součástí je ochrana obchodních a humanitárních lodí směřujících do Somálska a okolní státy. Rezoluce 1844 se poté zabývá situací a vývojem v Somálsku, zejména na nelegální činnost v somálských vodách, obchod se zbraněmi, lidmi a drogami. Rezoluce 1844 se také dotýká třetích stran, které vědomě financují somálské pirátství pro získání vlastního finančního či politického vlivu (UN, 2012).

3.2.4 Rezoluce 1846

Tato rezoluce je vlastním prodloužením mandátu rezoluce 1816 o celý jeden rok. Rezoluce však kombinuje staré vyjádření s novými. Například schvaluje jednání Severoatlantické aliance zasáhnout aktivně proti pirátství v somálských vodách a na jeho pobřeží, stejně jako podpora jednotlivých operací a koordinovaných činností Evropskou Unií. Povolení k zásahu proti pirátům dostávají v této rezoluci také jednotlivé regionální organizace, jež mohou lépe koordinovat svůj postup s přechodnou vládou Somálska. Dále je v rezoluci jasné vyjádření o zavedení jurisdikčního rámce a trestání

somálského pirátství a možnosti nakládání se zadrženými piráty na pobřeží Somálska (UN, 2012).

3.2.5 Rezoluce 1851

V této rezoluci z roku 2008 v odstavci 5 lze najít výzvu ke spolupráci a vytvoření koordinovaného centra za přispění všech členských států. Toto centrum má za cíl zvýšit efektivitu spolupráce proti pirátským aktivitám a ozbrojeným loupežím. Dále tato rezoluce ve svém odstavci 6 upřesňuje a doplňuje předchozí rezoluci 1846 v otázce nevyhnutelných prostředků pro boj a potlačování somálského pirátství. Doplnění se dostalo zejména právům z pohledu základních lidských práv a mezinárodního humanitárního práva. Rada bezpečnosti OSN tím reflektuje možný vznik ozbrojeného konfliktu mezi piráty a mezinárodními námořními silami. Rezoluce 1851 uznává v určitých ohledech, že piráti mohou být zastánci či povstalci občanské války, na něž by se poté vztahovaly mezinárodní protipirátské síly, které mohou vstoupit do vnitřního konfliktu, pokud je vláda Somálska ochotna tento krok svolit. Piráti jsou však nadále bráni jako zločinci, což znamená, že k jejich dopadení musí být použita přiměřená síla (UN, 2012).

3.2.6 Rezoluce 1897

Jedná se o rezoluci z roku 2009, jež opět navyšuje časový mandát dřívějších rezolucí 1846 a 1851, a to o další jeden rok. Opět se jedná o výzvu všech spolupracujících států o vytrvalou snahu potírat somálské pirátství, k posílení jurisdikce v konání s piráty.

3.2.7 Rezoluce 1950, rezoluce 2020 a rezoluce 2125

Rezoluce 1950 opět prodlužuje mandát rezoluce 1897 o jeden rok. Již je zde také zmíněn ilegální rybolov a další problémy související se vznikem a možným řešením somálského pirátství. Rezoluce 2020 z roku 2011 opět prodlužuje mandát rezoluce 1950 a uvádí závěry boje se somálským pirátstvím (UN, 2012).

Poslední Tato rezoluce pochází z roku 2013 a shrnuje události 7061 sjezdu Rady bezpečnosti OSN a mimo jiné došlo k další autorizaci protipirátských operací v Somálsku (UN, 2013).⁶

3.3 EU

Způsob řešení somálského pirátství na mezinárodní úrovni je jedinečný. Je tomu tak i u EU. Na rozdíl od jiných aktérů, kteří bojují proti pirátství pouze přímými metodami, EU vytvořila svou komplexní strategii pro řešení námořního pirátství, která se kromě aktivit na moři zabývá i celou řadou projektů na somálském teritoriu. V současnosti působí EU v mnoha oblastech – vojenská oblast, humanitární (pomoc somálskému lidu), ekonomická (rozvoj obchodu), diplomatická a dále také v oblasti vytváření a posílení bezpečnostních struktur státu. EU mimo jiné spolupracuje s mnoha dalšími aktéry, např. TFG (Transitional Federal Government), UNPOS (United Nations Political Office on Somalia), Africká unie. EU řeší problém pirátství od základu, čímž se od některých institucí liší. O tom že, EU přistupuje k problému komplexně, svědčí mimo jiné spuštění operace Atalanta v rámci širší strategie EU vůči Somálsku, zpracované v dokumentu „Joint Strategy Paper – Somalia 2008-2013“, který pomocí desátého rozvojového fondu EU alokuje v těchto pěti letech na pomoc Somálsku 215,8 milionu eur (HAGEMANN, 2010), což z EU činí největšího dárce pomoci Somálsku. Finanční prostředky směřují do tří stěžejních sektorů – politická stabilita, boj proti negramotnosti a ekonomický rozvoj (ŠIMON, 2011: 38-56).

3.4 ICC, IMB, IMO

ICC neboli mezinárodní obchodní komora byla založena v roce 1919 v Paříži. Jakožto nevládní mezinárodní organizace funguje

---

⁶ Celý spis je možné stáhnout či přečíst přímo ze stránky Rady bezpečnosti. Ve zprávě se lze dočíst o částečné spokojenosti s vývojem protipirátských akcí (pirátské nebezpečí a jejich úspěšnost je nejnižší od roku 2006) a spolupráce jednotlivých členských států. Ovšem je zde vyjádřena částečná obava z dalších vln pirátských únosů, které by mohli přerůst v konflikt s velkými ztrátami na životech.

nezávisle a zabývá se problematikou mezinárodního obchodu, což do značné míry zasahuje i problematiku lodní dopravy. ICC se zasloužila o rozvoj a rozkvět mezinárodního obchodu, podporuje mezinárodní obchodní dohody, investice a otevírání nových tržních možností. V rámci obchodu a kriminality vznikla v rámci ICC složka potírající kriminalitu tzv. Comercial Crime Services (CSS), jež sídlí ve Spojeném Království. CSS se zabývá zejména prevencí kriminality, udržuje si vlastní databázi kriminální aktivity a spolupracuje s dalšími potřebnými úřady v souvislosti s vymahatelností práva. Velkou kapitolu hraje prevence pirátství, na což se CSS specializuje (ICC, 2017).

IMB vznikla v rámci Mezinárodní obchodní komory v roce 1981, za podpory mezinárodní námořní organizace OSN. V rámci své neziskové povahy se snaží získávat informace o možných pirátských útocích, v rámci čehož vede bezplatnou informační linku. Je možné na tuto centrálu nahlásit možný či probíhající útok. Tyto reporty jsou poté zpracovávány a vyhodnocovány. V rámci IMB funguje také internetová stránka, kde jsou možné k dohledání aktuální možné výskyty pirátů a nebezpečí. Jedná se tak vlastně o portál informací pro námořníky, kteří mohou přizpůsobit svou trasu a pohyb po moři. Nejde tedy o možnost přímého řešení pirátské otázky, jedná se vlastně o přesnou GPS navigaci, která určuje výskyt nebezpečí, což může hrát nedocenitelnou roli (ICCb,2017).

Poslední z trojice je IMO neboli mezinárodní námořní organizace, což je přímý orgán OSN a funguje od roku 1959. Jeho hlavní a výhradní prioritou je bezpečnost námořní dopravy a snaha zabránit znečišťování moří a oceánů. V rámci této organizace vznikl v roce 1998 velký protipirátský projekt, a přímo IMO se podílí v aktivním boji proti pirátství a nelegální činnosti v rámci mořské dopravy. Navíc poskytuje semináře a konzultace v rámci pirátské otázky, což má pro mnohé státy spolupracující v boji proti pirátům nedocenitelnou roli. Navíc se Mezinárodní námořní organizace podílí

na zpracování aktuálních map, pojednávajících o pirátské aktivitě (IMO, 2017).

4 Analýza bezpečnosti somálského pirátství pro svět

4.1 Kodaňská škola a koncept bezpečnosti

Jedním z cílů této práce je zhodnotit celkový dopad a nebezpečí somálského pobřeží jak v regionálním, tak celosvětovém měřítku. K tomuto cíli je potřeba se seznámit s koncepcí a stavbou bezpečnostní analýzy dle Kodaňské školy, mezi jejíž přední vědce a výzkumníky patří Barry Buzan, jehož analýzy a teorii využijeme k závěrečnému zhodnocení a míry nebezpečnosti pirátství u Somálského pobřeží a v Adenském zálivu. Každý se dokáže zaměřit na problematiku části naší moderní doby a společenského života v ní, ovšem nikdo si neuvědomuje důležitost bezpečnosti pro zachování mezinárodní a celosvětové rovnováhy. Bezpečnost je jedním z hlavních témat strategických studií, na něž se Kodaňská škola přímo zaměřuje a rozšiřuje jednotlivé koncepty do hloubky. Buzan a spol. chápou bezpečnost jako možnost a nutnost k dalšímu vývoji a přežití, bez nutné bezpečnosti nemůže existovat život (BUZAN, B., WÆEVER, O., WILDE, J, 2005: 31).

Situace přežití podle Buzana nastává v momentě, kdy je určité téma možno chápat jako existenční hrozbu pro daný objekt. Pokud je tato hrozba mezinárodně přijata, je nutné jednat i za pomoci mimořádných prostředků, k cestě k tzv. sekuritizaci.⁷ Je ovšem nutné

---

⁷ Sekuritizace je dynamický proces pro určování hrozeb, v jehož rámci se z určitého tématu stává téma bezpečnostní. Důležité v pochopení termínu sekuritizace je fakt, že nedochází k určení hrozby na základě reálně existující hrozby, ale na základě toho, jak je hrozba prezentována a zda je přijata cílovými posluchači. Hrozba tedy nemusí být přímo reálná, i přes to může mít velmi reálný podtext v závislosti na přesvědčivosti argumentace. To znamená, že pokud se s potenciální hrozbou seznámí velké procento posluchačů, dané téma se stává nadřazeným tématem a získává svou prioritu. Bezpečnostní témata vznikají mezi aktéry a mezi subjekty daného tématu. Ve zkratce se dá tedy tvrdit, že každé i sebemenší téma může být sekuritizováno a určeno jako existenční hrozba, pokud je dostatečně prezentováno. To, jakým způsobem bude sekuritizace úspěšná závisí na

pochopit základy Kodaňského systému. Analytici Kodaňské školy jsou si zcela vědomy post-bipolárního světa, na čemž zakládají i svou vlastní studii. Otázka bezpečnosti je vždy aktuálním tématem, nehledě na období či místo. V dobách studené války byla bezpečnost zaměřena zcela na vojenský charakter, to ovšem v dnešní době není zcela řešitelné. V dnešní době jsou témata zaměřená zejména na sektory ekonomické, environmentální a sociální (BUZAN, B., WÆVER, O., WILDE, J, 2005: 32).

Kodaňská škola si zakládá svou teorii na jednoduchém konceptu Davida Baldwina, který se ptá na tři základní otázky:

- Bezpečnost koho?
- Bezpečnost, jakých hodnot?
- Bezpečnost před čím?

Na základě první otázky lze vyvodit vertikální škálu úrovní nebo také objektů bezpečnosti. Na základě této vertikální škály můžeme rozlišit úrovně vnitrostátní, regionální a globální (mezinárodní). Druhá otázka se zabývá hodnotami, tedy dochází ke zkoumání vztahových a emocionálních vztahů jednotlivých referenčních objektů. Poslední, třetí otázka staví horizontální škálu hrozeb dle jejich původu. Kodaňská škola na tuto otázku dále rozpracovala 5 důležitých sektorů (BUZAN, B., WÆVER, O., WILDE, J, 2005: 36)(BALDWIN. 1997: 5-26).

Spojení bezpečnosti lze chápat v souvislosti s pěti významnými sektory nebo také kategoriemi, jež se pohybují v rámci individuální, státní, regionální a mezinárodní úrovně. Mezi tyto kategorie patří vojenský, politický, ekonomický a environmentální dopad. Pro naši práci, v rámci analýzy bezpečnosti a dopadu somálského pirátství, jsou důležité sektory politická, ekonomická a environmentální

---

aktérovi, který si musí získat patřičné uznání u publika. Kodaňská škola bere sekuritizaci jako negativní pojem, jelikož chápou bezpečnost jako přítomnost určité bezpečnostní hrozby. Je proto nutné tuto žádoucí bezpečnost minimalizovat nebojí desekuritizovat. Při bezpečnostní analýze je nutné zaměřit se na otázky typu kdo, kdy a za jakých podmínek sekuritizuje téma. V praxi je tak nutné hledat argumenty, které svou podstatou odpovídají bezpečnosti a teprve pak hledat míru bezpečnostního problému.

vztahující se k úrovním regionálním a mezinárodním (BUZAN, B., WÆEVER, O., WILDE, J, 2005: 35).

4.1.1 Úrovně bezpečnostní analýzy

Pro určení bezpečnostní analýzy je nutné vědět co hledat, a hlavně kde to hledat. Proto má Kodaňská škola určené úrovně, podle nichž se jednotlivá kritéria určují a zároveň strukturují světový systém. Jednotlivé úrovně podle Kodaňské školy určují (BUZAN, B., WÆEVER, O., WILDE, J, 2005: 14-16):

- Mezinárodní systém – jedná se o nejširší uskupení, spojující všechny jednotky (planeta Země)
- Regionální systém – jedná se o vztah mezi jednotlivými státy, tedy interakci a možné ovlivnění jednoho státu druhým, nebo jak činnost jednoho státu ovlivňuje situaci v určitém regionu (např. EU, ASEAN, OPEC)
- Jednotkový (státní) systém – jedná se o aktéry, kteří mají určitou jednotu určenou výhradně hranicemi a vlastní suverenitou. Jedná se o jednotlivé státy. Bezpečnostní analýza určuje, jaké vztahy fungují uvnitř dané jednotky neboli státu
- Podjednotkový systém – jedná se o organizované skupiny, společnosti, které mohou ovlivnit samotný chod státu

Bezpečnostní hrozba somálského pirátství bude analyzována, vzhledem k cíli práce, pomocí prvních dvou systémů, to znamená na bázi mezinárodní a regionální. V rámci mezinárodního systému se budeme zabývat analýzou celosvětovou, zatímco v rámci regionálního systému se pokusíme zaměřit na státy, které jsou hrozbou somálského pirátství ohroženy bezprostředně. Jedná se zejména o státy Afrického rohu, tedy Somálsko, Etiopie, Džibutsko a Eritrea.

4.1.2 Sektory bezpečnostní analýzy

Úkolem a účelem rozdělení bezpečnostní analýzy do jednotlivých sektorů je snaha o co největší redukci komplexnosti a možnosti co nejlepšího určení bezpečnostního problému, to znamená odpověď na otázku *Bezpečnost před čím?* Jednotlivé sektory, pro práci jsou nejdůležitější první dva, vypadají takto (BUZAN, B., WÆEVER, O., WILDE, J, 2005: 38-84):

- Politický sektor – Stabilní stát s pevnou vládou, je státem bezpečným. V momentě ohrožení suverenity, do které řadíme i nevojenské hrozby, vzniká bezpečnostní riziko. Hlavním referenčním objektem⁸ tohoto sektoru je bezesporu stát, ovšem můžeme za ně považovat i jiné nadnárodní a mezinárodní celky typu Evropské unie, nebo také určité národnostní menšiny nebo transnacionální hnutí jakými jsou například náboženství. Všechny tyto jednotky mají své zastoupení a bezvýhradné právo na obranu v případě vzniku bezpečnostního problému. Hlavním aktérem⁹ v rámci těchto jednotek je samozřejmě politická reprezentace či jinak daný či zvolený zástupce a vůdce.
- Ekonomický sektor – V dnešním světě není jednoduché rozpoznat ekonomické hrozby, které by mohly souviset s bezpečnostními problémy pro daný region či dokonce globální systém. Jedná se o opravdu složitý a komplikovaný předmět analýzy. Uvnitř ekonomického sektoru v rámci analýzy se pohybuje velké množství referenčních objektů, které se velmi často překrývají. Může se jednat o jedince, ale také určitou nadnárodní korporaci či celou státní i globální ekonomiku. Velmi často

---

⁸ Referenčním objektem jsou entity, jejichž existence je ohrožena, přičemž mají legitimní právo na přežití. Právě referenční objekt je v rámci sekuritizace ohrožena jeho existence a musí proběhnout pokus tento objekt ochránit.

⁹ Aktér je hybatelem sekuritizace, který má právo prohlásit referenční objekt za ohrožený. V případě státu je to hlava státu, která vznese argumenty, jež korespondují s nezbytnou nutností pro zachování bezpečnosti státu, národa, civilizace či jiného kolektivního systému.

se v rámci tohoto sektoru objevuje nebezpečnost ilegálního obchodu či obchodní kriminalita.

- Environmentální sektor – V tomto případě se sice jedná o méně závažný sektor pro současnost, ovšem obrovský bezpečnostní problém do budoucnosti. Referenčním objektem v tomto případě je příroda a všechno co do ní patří. Bohužel se to týká i člověka, jakožto i člověk je součástí přírody. Tento sektor a jeho hrozby lze rozdělit na přírodní (zemětřesení), existenční zaviněné lidský chováním (ozónová vrstva, globální oteplování) a neexistenční hrozby zaviněné člověkem (vyčerpání nerostných surovin).
- Vojenský sektor – Velmi aktuální, vlastně v každém lidském období. Člověk je od přírody tvorem agresivním a mocichtivým. Referenčním objektem bývá nejčastěji samotný stát, ovšem může se jednat o určitá autonomní uskupení a ozbrojené síly, hrozící regionálním či globálním problémem. Akteřem budou opět političtí vůdci či vládnoucí elita daného uskupení. Bezpečnost ve vojenském sektoru se zaměřuje na integritu a autonomii daného státu a lze ji rozdělit na úroveň regionální a vnitrostátní. Vojenský sektor se liší od ostatních sektorů svým zaměřením, které je většinou záměrné a ohrožují celou společnost.
- Societální sektor – Velmi blízky sektoru politickému. Lidé se ve světě formují a odlišují dle daných zvyklostí a kultury, díky čemuž je lze zařadit i samy sebe zařazují do určité sociální skupiny. V societálním sektoru si referenční objekt chrání svou identitu a jedinečnost. Většinou se jedná o určitá hnutí, národy nebo rasové skupiny. V rámci tohoto sektoru je největší hrozbou migraci a míchání jednotlivých sociálních skupin, čímž se maže jedinečnost a vlastní identita dané skupiny. V rámci Somálska lze

tento sektor chápat jako zrod občanské a kmenové války. Po roce 1991 se Somálsko, jež bylo založené na identitě státní, nikoliv na identitě etnické, prakticky rozpadlo. A s ním také integrita obyvatel, jež se rozdělila do sociálních skupin dle daných kmenů.

Cílem analýzy dle Kodaňské školy není přistoupit objektivním pohledem a určit dané objektivní hrozby, nýbrž porozumět jednotlivým úrovním a sektorům, a pochopit procesy konstrukce sdílených významů, pomocí nichž lze rozpoznat, co lze za hrozbu považovat, co si žádá kolektivní odpověď. Nelze tak získat informace o více či méně závažné oblasti zájmu, tuto závažnost si musí každý aktér vyložit sám, určení hrozby je plně v jeho moci. Nyní se pokusíme určit jednotlivé hrozby na úrovni regionální a mezinárodní v rámci ekonomických a politických sektorů.

4.2 Ekonomický dopad na Somálsko, okolní státy, svět

Ekonomické hledisko pirátství je pro světové mocnosti jedním z nejdůležitějších hledisek. Je obecně velmi dobře známo, že téměř 90 % veškerého obchodu, transportu zboží a světové obchodní výměny probíhá prostřednictvím lodní dopravy. Ekonomické ztráty mohou tak díky pirátství šplhat do astronomických výšin. A to nejen celosvětově, ale také regionálně. Ostatně pirátství je jedním z hlavních problémů současného Somálska a extrémní chudoby. Somálsko se řadí mezi pět nejchudších států na světě. Z ekonomického hlediska je oblast Adenského zálivu a Rudého moře značně významný. Ročně tudy proplouvá více jak 22000 lodí, jež jsou dennodenně vystaveny nebezpečí pirátství, jež mohou znamenat velké riziko pro mezinárodní, ale také samotnou regionální ekonomiku (BUZAN, B., WÆVER, O., WILDE, J, 2005: 116).

4.2.1 Mezinárodní ekonomické dopady

V rámci mezinárodního a globálního systému zůstává somálské pirátství vážnou hrozbou zejména pro přepravní průmysl, mezinárodní obchod a globální ekonomiku. Jak již bylo řečeno, denně se skrz Adenský záliv převeze více jak 3 miliony barelů ropy, což tvoří více jak 12 % celkového objemu transportované ropy po moři. S tímto souvisí další problémy a hrozby, které mohou ovlivnit trh a ekonomiku po celém světě. Pokud bude činnost somálských pirátů v budoucnosti přetrvávat a bude významně úspěšná, je možné, že se ceny ropy mnohonásobně zvednou. To by mělo katastrofální důsledky pro celý svět, který je na dovozu ropy přímo závislý a prakticky by nemohl fungovat (BUZAN, B., WÆVER, O., WILDE, J, 2005: 117).

Útoky pirátů tak ovlivňují ekonomiku ze dvou směrů. Tím prvním je narušení obchodu mezi Blízkým východem a Západem. Druhým je poté zvyšování cen ropy a výrobků, se vzájemným zvyšováním výdajů jednotlivých zainteresovaných států na ochranu jejich zboží. Právě tyto směry určují globální hrozbu, jelikož pro Západ je ropa životně ekonomicky nejdůležitější komodita. Zejména Evropa a Spojené státy jsou na dodávce ropy přímo závislé. Jen samotné USA dokáže spotřebovat čtvrtinu veškeré produkce ropy. Pokud by se tato nerostná surovina zdražila, znamenalo by to ekonomickou krizi nevídané velikosti. S tím také souvisí obrovské výdaje mezinárodních společenství na ochranu a obranu prostoru v Adenském zálivu a v oblasti somálského pobřeží. Stoupají výdaje na bojovou techniku, zabezpečení dostatečného množství posádky, zdrojů. Druhou věcí jsou také náklady na pojištění nákladu, které samozřejmě neustále stoupá. Mezinárodní společnosti tak vynakládají mnohem větší prostředky na ochranu svých zájmů a zaměstnanců, kteří jsou v ohrožení také. Problémem také může být nákladnost alternativních cest, jako reakci na výskyt pirátů (NINCIC, 2010: 5).

Ekonomická hrozba je sice reálná, ovšem celosvětově nijak ohrožující. Podle průzkumů může ročně pirátství stát globálně až 18–50 miliard dolarů, což je opravdu signifikantní částka pro obyčejného člověka, jenže v porovnání s ročním světovým obchodním obratem okolo 75 bilionů dolarů, je to částka zanedbatelná. Tyto čísla jsou navíc brána globálně, to znamená, že somálské pirátství a jeho dopad na světovou ekonomiku bude opravdu miniaturní. Opravdová škoda vzniká pouze soukromým lodním přepravcům a společnostem, které jsou však velmi dobře kryty a pojištěny. Přesto nelze ekonomickou globální hrozbu somálského pirátství nijak bagatelizovat. V ohrožení jsou miliony tun ropy, které mohou hrát v budoucnosti důležitou roli, stejně jako převážené cenné zboží, které může padnout do rukou nepovolanych (CNN, 2013).

V rámci ekonomických hrozeb je nutné zmínit ještě jedno hledisko, a to v kategorii přepravní. Lidé vlastně dnes ani nepřemýšlení o tom, jak se k nim zboží, které si objednájí přes internet, vlastně dostane. Světová ekonomika je dnes závislá a přímo postavena na mezinárodním zásobovacím řetězci, který dokáže dodat zákazníkovi prakticky jakékoliv množství. Denně se přes moře přepraví tisíce kontejnerů obsahující nepřeberné typy zboží. Lidé jsou zkrátka zvyklí na své dodávky zboží v přesném množství a v přesném čase, to vše za velmi rozumnou cenu. To vše by mohlo být velmi snadno ovlivnitelné pirátstvím, a zejména tím somálským. Somálští piráti mají totiž neuvěřitelně výhodnou lokaci blízko Adenského zálivu, skrz který je dané zboží velmi často transportováno. Aktuálně není tato hrozba nijak významná, ovšem v budoucnosti může divoce ovlivnit ceny jednotlivého zboží, pokud budou lodě svůj náklad ztrácet, nebo se budou upravovat trasy, čímž se zvednou náklady na provoz lodí, která musí podstoupit delší trasu. Pokud by došlo k blokaci průlivu Bab el-Mandab mezi Džibutskem a Jemenem, může mít tento scénář opravdu katastrofální následky. Ovšem tento scénář je v momentálním mezinárodním měřítku velmi nepravděpodobný (HAMMOND, 2008: 21-35).

4.2.2 Regionální ekonomické dopady

Stejně jako v mezinárodním hledisku se somálské pirátství dotýká regionální ekonomiky, a to nejen samotného Somálska, ale také sousedních států, jejichž obchod je založený na lodní přepravě nebo rybolovu. Piráti si jako své cíle vybírají prakticky jakýkoliv možný úlovek, čímž se do jejich hledáčku často dostanou lodě sousedních států. Rybolov je prakticky nemožný, obchodníci ztrácejí své obchodní partnery a zákazníky, turismus prakticky ve vodách Rudého moře a Adenského zálivu neexistuje. Somálské pirátství přerostlo ve velký problém, jenž zpomaluje ekonomický růst těchto zemí i samotného Somálska. To se momentálně ocitá na samotném dně celosvětového vývoje. S tímto fenoménem se rozrůstá množství nelegálního obchodu, včetně manipulace s drogami a obchodu se zbraněmi. Nelegální činnost oslabuje celý region a prospívá pouze určitým jedincům, kteří díky této činnosti bohatnou. V současné době se mluví o tzv. špatném sousedském syndromu, kdy ostatní státy v regionu nemohou provozovat vitální činnost jejich hospodářství. Nejzávažnějším problémem pro regionální ekonomiku, v důsledku působení somálského pirátství, zůstává snížení lodní dopravy v regionu a nelegální obchod, jež napomáhá další nestabilitě v regionu a v neřešitelném opakování občanských válek uvnitř států afrického rohu (GILPIN, 2009: 11).

4.2.2.1 Snížení lodní přepravy a katastrofický dopad na region

Stejně jako se somálští piráti dotýkají ekonomických ztrát mezinárodních společností, dotýkají se ztrát společností, které míří do přístavu v regionu či na samotné Somálské pobřeží. Jednotlivé lodě mohou reagovat na piráty dvěma způsoby. Proplout Adenským zálivem co nejrychleji bez možných zastávek, nebo si vybrat delší trasu a obeplutí celého afrického kontinentu. Ani jedna varianta není ekonomicky výhodná pro státy regionu, které mají v lodní dopravě a v přístavech velké množství lidí, kteří díky tomu mají velkou šanci, že ztratí svou práci. Absolutně nejhorší variantou pro společnosti regionálních přepravců je by byla nutnost obeplout africký kontinent

přes Mys Dobré naděje. Taková cesta může prodloužit plavbu o celých 15 dní, což znamená zvýšené náklady o 30000 dolarů. Největší ztráty opět zaznamenají státy v regionu, kteří z přístavních příjmů žijí. Je pravda, že se aktivita somálských pirátů, za bdělého přispění mezinárodních společenství, výrazně snížila, ovšem klid před bouří je vždy ten nejhorší. Somálští piráti jsou stále aktivní a vyčkávají na svou šanci. Některé společnosti dokonce již zavedly pravidelné trasy kolem Mysu Dobré naděje z bezpečnostních důvodů (OCEANNAVIGATOR, 2013).

4.2.2.2 Nelegální obchod

Nelegální obchod je druhým regionálním problémem, a dle mého názoru je problémem hlavním. Přestože pirátství narušuje trasy regionálních i mezinárodních dopravců, nelegální obchod s drogami, zbraněmi či dokonce lidmi může mít ve výsledku mnohem větší až katastrofální následek. Ilegální obchod, zejména s drogami, je specifickým tématem v pohledu na ekonomickou bezpečnost. Somálsko je prakticky nehlídané, to znamená, že skrze hranice lze pronést a provést prakticky cokoliv. Hranice jsou tvořeny pouze malými cestami v oblastech nikoho. Je zřejmé, že se somálští piráti podílejí na obchodu se zbraněmi, které sami používají při svých nájezdech. Piráti tak nejen zbraně používají, ale také se podílejí na jejich distribuci skrz státy v regionu. Zbraně jsou pak používány na vedení ilegálních a krvavých konfliktů, jež zatěžují a ekonomicky ruínují okolní státy i samotné Somálsko, zatímco se hlavní pašeráci a prodejci těchto zbraní mohou napakovat obrovskými penězi. Trh v Mogadišu, hlavním městě Somálska, je jedním z největších ilegálních černých trhů se zbraněmi, kde si za správné peníze lze pořídit prakticky cokoliv (GILPIN, 2009: 18).

Druhým problémem ilegálního obchodování jsou drogy a narkotika, jež zaplavují celý Africký roh a bez milosti odsuzují tisíce obyvatel regionu k životu v závislosti. Není jednoznačné, do jaké míry se somálské pirátství podílí na rozmachu a distribuci drog, ovšem jedná se o určitě velmi ožehavé téma. Zatímco drogoví baroni

bohatnou, většinová populace chudne. Somálští piráti budou zcela jednoznačně figurovat jako prostředníci při distribuci a transportu drog a narkotik skrz státy v regionu. Zejména se jedná o Jemen, který si je vědom problému s drogami a chápe somálské piráty napojené na drogový transport, jako jeden z největších problémů této země. Samotný ministr zahraničí se v roce 2006 vyjádřil následovně: *„Naším problémem je také hrozba, kterou představují piráti ze Somálska pro naše rybáře a jejich role v ilegálním obchodu s narkotiky a lidmi“* (IRIN, 2006). Dokonce se mluví o případné mezistanici Somálska při přepravě drog a narkotik z Asie do Evropy, kdy pašeráci hojně využívají pirátské základny.

4.3 Politický dopad na Somálsko, okolní státy, svět

4.3.1 Mezinárodní politický dopad

Svět je sice rozdělený na jednotlivé státní útvary, ovšem je globálně spojen, a situace na jedné straně, může ovlivnit situaci na straně druhé. Není jednoduché představit si somálské pirátství, jež svou velikostí nemůže dosáhnout na dnešní velmoci, jako hybatele a ohrožení pro mezinárodní politickou stabilitu. Opak je ovšem pravdou a stejně jako dochází k ovlivnění ekonomického sektoru, může dojít k ovlivnění a hrozbě sektoru politického. Řád je to, co dělá ze světa bezpečné místo a každá snaha tento řád narušit může znamenat katastrofu. Mezinárodní právo existuje z určitého důvodu, a odpověď se lze dozvědět přímo z Kodaňské školy, jež definuje mezinárodní právo jako *„Klíčovou ideu, že jakýsi mezinárodní řád existuje, uchovává a prosazuje některé základní mezinárodní principy a normy. Zároveň zaručuje, že tyto principy a jejich nedotknutelnost mohou být bráněny a vynucovány, pokud dojde k jejich porušení v takové míře, při níž hrozí, že tyto principy budou závažným způsobem podkopány či oslabeny“* (BUZAN, B., WÆVER, O., WILDE, J, 2005: 174).

Zásadním prosazovatelem mezinárodního práva a udržování je OSN a jeho Rada bezpečnosti, jež se od roku 2008 přímo zabývá somálským pirátstvím, jako o možné a reálné existenční hrozbě. OSN vydalo celkem 7 rezolucí, v kterých vyzývalo ke společnému boji proti pirátství a okamžité eliminaci tohoto skutečně nebezpečného jevu. V každé rezoluci jasně zaznělo, že je somálské pirátství hrozbou pro regionální i mezinárodní mír a bezpečnost. Zároveň došlo k povolení použít všech potřebných prostředků pro eliminaci somálského pirátství se vzájemnou autorizací vstupu členských států do vod somálského pobřeží. Tento boj byl velmi úspěšný, ovšem hrozba somálských pirátů neustále trvá a v budoucnosti o ní určitě ještě uslyšíme. Rozmach a nebezpečnost tohoto jevu byl tak velký, že členské státy, za použití rezoluce 1851, dostaly svolení bojovat proti pirátům nejen na vodě, ale také, za předem daných a jasných podmínek, na somálské souši. Přesto musí být se somálskými piráty zacházeno jako se zločinci, nikoliv s vojáky. OSN tak dle těchto kroků vnímá somálské piráty jako mezinárodní hrozbu a nelze ji ignorovat ani ve spojení s Kodaňskou školou a analýzou možné hrozby (UN, 2012).

4.3.2 Regionální politický dopad

Jak již bylo několikrát v jednotlivých kapitolách zdůrazněno, somálští piráti omlouvají svou činnost v důsledku nefungujícího politického systému země, který není schopný obstarat podporu obyvatel a zamezit nelegální činnost mezinárodních společností ve vodách Somálského pobřeží a Adenského zálivu. Somálští piráti zkrátka reagují na situaci jakýmkoliv způsobem, kdy jsou schopni za vidinou lepšího života obětovat vlastní bezúhonnost a uchýlit se k nelegální činnosti. Politický dopad v regionu a v zemi je ovšem spíše sekundárním charakterem, kdy se nejedná o přímé ohrožení piráty, ovšem jejich činnost může značně zkomplikovat jakékoliv mírové pokusy v regionu, vyvolat vážnou politickou situaci a znepříjemnit pomoc a rozvoj jiných zemí Afrického rohu. Politická nestabilita v Somálsku se bohužel bude neblaze odrážet na politické

nestabilitě v regionu, která je vyživována jednak historickými reáliemi, tak současnou činností somálských pirátů, a to nejen na vodě, ale i na souši. Nelegální obchod s drogami a zbraněmi může ovlivnit stabilitu ostatních států v regionu, které mohou zareagovat jakýmkoliv způsobem. Určitě by se nám také nelíbilo, kdyby přes Českou republiku nebo dokonce do České republiky pašoval beztrestně drogy a zbraně, které by mohly značně ovlivnit bezpečnost a zdraví uvnitř státu. Navíc narušování humanitární pomoci, ekologické znečišťování regionu a ekonomické ztráty mohou značně ovlivnit budoucí stabilitu regionu a jednotlivých států (IRIN, 2006).

Politický neklid existuje v regionu již nějakou dobu, a činnost somálských pirátů může tento neklid značně navyšovat. Ovšem tyto skutečnosti ještě neznamenaají, že somálští piráti mají značný vliv a vytvářejí existenční hrozbu pro regionální politiku. Dle Kodaňské školy je základním kritériem bezpečnosti to, že *„Dané téma musí představovat závažnou a dramatickou hrozbu, o níž lze prohlásit, že je zdrojem nebezpečí absolutního zhroucení určitého principu nebo nějakého jiného nenapravitelného důsledku“* (BUZAN, B., WÆVER, O., WILDE, J, 2005: 31-33).

Je však jednoznačné, že pirátství u somálských břehů a činnost somálských pirátů způsobuje jednu velkou bezpečnostní hrozbu. Každý stát má jeden základní charakteristický znak, a tím je suverenita státu a jeho hranice, které ze státu dělají stát. Pokud se podíváme na činnost a působnost somálských pirátů v Adenském zálivu a Rudém moři, je jasné, že suverenita jednotlivých států v regionu je narušena, což může být chápáno jako válečný akt. Somálští piráti tím značně narušují regionální rovnováhu a mohou být spouštěčem pro vážné existenční hrozby. Nutno dodat, že suverenita je narušena ve vodách Jemenu, Keni, Ománu, Eritree a Džibutska (ROLAND, 2011: 46).

4.4 Aplikace teorie Barryho Buzana a vyhodnocení hrozby

Na základě výše zmíněných dopadů ekonomických a politických se pokusím, se vzájemnou aplikací teorie Kodaňské školy a Barryho Buzana, zanalyzovat možnou existenční hrozbu v jednom se sektorů, kterou může představovat somálské pirátství. Analýza se bude zabývat dvěma analytickými rovinami, kterými je systém regionální a mezinárodní. Určení existenční hrozby není jednoduchým, ovšem Kodaňská škola nabízí dostatečně sofistikovaný systém, díky kterému je analýza snadno pochopitelná a uchopitelná. V každém sektoru jsem se pokusila aplikovat několik příkladů a zásadních problémů, které jednotlivé sektory ovlivňují nejvíce. Po zhodnocení těchto problémů jsem přešla k vyhodnocení, zda dopady plynoucí z problémů, způsobené somálským pirátstvím, znamenají existenční hrozbu, nebo nikoliv.

4.4.1 Sektor ekonomický

V rámci ekonomického sektoru jsem došla k závěru, že v rámci regionální hrozby neexistuje dostatečné množství nebezpečí, aby somálské pirátství ohrozilo stabilitu a klid v regionu. Stejný výsledek považuji za správný i z hlediska mezinárodního dopadu. Mezinárodní obchod a ekonomika útoky a počínáním pirátů u somálského pobřeží trpí, ovšem nejedná se o existenční hrozbu, která by dokázala mezinárodní společnosti ovlivnit natolik, aby to znamenalo rozbití světové rovnováhy a ovlivnění mezinárodního obchodu.

V žádném případě to pro tento první sektor, i přesto že obě úrovně vyšly záporně, neznamená, že není tento problém aktuální nebo by se na něj mělo úplně zapomenout. Ekonomický dopad v negativním slova smyslu somálské pirátství má, a není nezanedbatelné. Ekonomické a obchodní ztráty jsou opravdu veliké, ovšem v žádném případě se nejedná, ani v rámci regionu či globálně, o existenční hrozbu, tak jak to vidí teorie Barryho Buzana a Kodaňské školy. Určitě by se situace v regionu vyvíjela podstatně jinak, kdyby somálští piráti neexistovali. Jednotlivé státy by se mohly,

za přispění a pomoci mezinárodních společností a velmocí, pokusit o nastartování své ekonomiky beze strachu. Humanitární pomoc by byla mnohem efektivnější a stabilizace regionu by byla o to snazší. Je neuvěřitelné, jak peníze do regionu Afrického rohu plynou, a somálští piráti tyto částky ještě o podstatnou část navyšují.

4.4.2 Sektor politický

V rámci sektoru politického jsem došla k poměrně zajímavým závěrům, které mohu označit jako za značně znepokojující. Jednotlivé konflikty na naší planetě neustále vznikají a zase zanikají. Je to vlastně takový lidský koloběh. Ovšem činnost somálského pirátství může znamenat velkou bezpečnostní hrozbu.

Somálsko je jedním z nejchudších států na světě, patří do kategorie zhroucených států, v jehož středu se kumulují určité klany. Občanská válka je jednou z možností regionálního ohrožení a činnost pirátů v tomto regionu může způsobit další problémy. Tím se dostávám k samotnému vyhodnocení politického dopadu na regionální i globální úrovni. Po zhodnocení všech možných úhlů, jsem došla k názoru, že pirátství u somálského pobřeží má potenciál k velké existenční hrozbě a pouze shoda náhod způsobila, že se konflikt nerozrostl i do okolních států.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo analyzovat vliv pirátství na politický a ekonomický sektor. Dále byla vysvětlena problematika pirátství, jak mezinárodního, tak regionálního významu a to především v rámci Somálska. V teoretické části bylo nastíněno, jak pirátství funguje a v jakých oblastech se vyskytuje mimo Somálsko. Hlavní příčinou somálského pirátství je především špatná politická situace a nedostatečná kontrola nad somálskými vodami. Tyto problémy se snaží eliminovat různé mezinárodní organizace, které se snaží aplikovat strategie západního stylu.

Špatná politická a ekonomická situace trvá v Somálsku od roku 1960, kdy získalo nezávislost. Nepřispívá k tomu ani fakt, že existují okolní státy, které často loví nelegálně u somálských břehů. Na přelomu 20. a 21. století se situace zhoršuje a pirátství se začíná objevovat i na okolních březích, jako je stát Džibuti a Eritrea. V současnosti se situace uklidnila a to hlavně díky mnoha opatřením mezinárodních organizací. Jednou z nich je organizace NATO, která spolu se Spojenými státy americkými vede účinný boj proti činnosti pirátů. Další důležitou příčinou jsou také geografické faktory. Nejenže je pobřeží Somálska velmi dlouhé, ale většinou je také neobydlené, což pochopitelně pirátům vyhovuje a dovoluje jim najít si ideální skrýš, kde je jen velmi těžko někdo zachytí. Navíc velkým problémem, který se objevuje, je nelegální rybolov a znečišťování přilehlých vod toxickým odpadem.

Jak již bylo řečeno, jedním z cílů bakalářské práce bylo zhodnotit celkový dopad somálského pirátství na okolní regiony a celý svět. Na tuto problematiku byla aplikována teorie Barryho Buzana dle Kodaňské školy. Analytici Kodaňské školy se zaměřují hlavně na otázku bezpečnosti a to v politickém, ekonomickém, vojenském, environmentálním a sociálním sektoru. Do své práce jsem zařadila oblast politickou a ekonomickou. Není pochyb o tom, že ekonomický

sektor je jedním z nejdůležitějších hledisek. Oblast a okolí Somálska je ekonomicky velmi příznačné. Denně tudy proplová několik desítek lodí, které jsou vystaveny nebezpečí pirátství. To může znamenat velké riziko pro mezinárodní obchod, nicméně v rámci ekonomického sektoru nepředstavuje pirátství existenční hrozbu. Není však pochyb o tom, že ekonomiku země značně narušuje. Co se týče politického sektoru, tam problematika pirátství existenční hrozbu představuje.

I když se pirátství v posledních letech dostává do pozadí, může v budoucnosti představovat nebezpečí pro celý svět. Somálští piráti narušují suverenitu jednotlivých států v regionu, což nemůže být tolerováno na bázi regionální ani mezinárodní. OSN a Rada bezpečnosti také ve svých četných rezolucích identifikovala pirátství v Somálsku jako možnou hrozbu pro světovou i regionální rovnováhu. Já s tímto argumentem jednoznačně souhlasím a myslím si, že pro region i mezinárodní stabilitu představuje somálské pirátství existenční hrozbu, která samozřejmě není aktuální, ale v budoucnosti může přinést četné problémy. Ohnisko konfliktu se tak může přenést z Dálného východu k vodám a souši regionu afrického rohu.

Literatura

- BOS, M., STRACKE, N. *Piracy: Motivation and Tactics*, Dubai, Gulf Research Center 2009.
- BUZAN, B., WÆVER, O., WILDE, J. *Bezpečnost: nový rámec pro analýzu*, Brno: Barrister & Principal 2005. s. 270. ISBN 9788090333369
- ČEPELKA, Č., ŠTURMA, P. *Mezinárodní právo veřejné*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, s. 258. ISBN 80-864-3257-2.
- CHALK, P. *The Maritime Dimension of International Security: Terrorism, Piracy and Challenges for the United States*. The RAND Institute, 2008. ISBN 9780833042996
- LEHR, P., LEHMANN, H. *Somalia – Pirate's New Paradise*, in Lehr, P. (eds.): *Violence at Sea: Piracy in the Age of Global Terrorism*, New York, Taylor & Francis Group 2007. ISBN 0-415-95320-0
- RUDINCOVÁ, K. *Power and Powerlessness in Somalia: Ethiopian involvement and the Transitional federal government*. 2011

Sekundární zdroje

- BALDWIN, D. A. *The Concept of Security*, Review of International Studies, Vol. 23, No. 1, January 1997. On-line verze: (<http://tau.ac.il/~daniel/pdf/37.pdf>)
- HASTINGS, J. V., PHILLIPS, S. G. 2015. *Maritime Piracy Business Networks and Institutions in Africa*. In *African Affairs*, roč. 114, č. 457, ISSN 1468-2621, s. 555-576.
- NINCIC, D. (2010). *Maritime piracy in Africa: The humanitarian dimension*. *African Security Review*, Vol. 18, No. 3, s. 1-16.
- RUDINCOVÁ, K. *Somálské námořní pirátství jako důsledek rozpadu státu*. In *Politické vědy*. [online]. 2016. Roč. 19, č. 3, 2016. ISSN 1335–2741, s. 31-54. Dostupné na internetu: <http://www.politickevedy.fpvmv.umb.sk/archiv-vydani/2016/3-2016/katerina-rudincova.html>
- RUDINCOVÁ, K. [online]. 2009 [cit. 2017-14-2]. The anti-piracy goals of Combined Task Force 150. Dostupné z: <http://www.politickevedy.fpvmv.umb.sk/archiv-vydani/2016/3-2016/katerina-rudincova.html>
- ŠIMON, O. *Aktérství EU v boji proti somálskému pirátství*. *Mezinárodní vztahy*. 2011, roč. 2011, č. 4, s. 38-56
- ŠTURMA, P. 2009. *Černá vlajka pirátů znovu nahání strach?* *Trestněprávní revue*. Roč. 8, č. 7 ISSN 1213-5313, s. 193-197.

Elektronické zdroje

- BBC [online]. 2014 [cit. 2017-16-2]. *Somalia profile timeline*. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-africa-14094632>
- COMBINEDMARITIMEFORCES [online]. 2009 [cit. 2017-14-2]. CTF 150: Maritime Security. Dostupné z: <https://combinedmaritimeforces.com/ctf-150-maritime-security/>

CNN [online]. 2012 [cit. 2017-21-2]. *Somali pirates cost global economy \$18 billion a year*. Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2013/04/12/business/piracy-economy-world-bank/>

DAILYMAIL [online]. 2016 [cit. 2017-14-2]. *Somalia: „pirates“ or struggling fishermen*. Dostupné z: <http://www.qaranimo.com/news/2016/05/04/somalia-pirates-or-struggling-fishermen/>

GEESKAAFRIKA [online]. 2016 [cit. 2017-16-2]. *Somalia: Dumping Harmful Toxic waste, Somalia's largely unguarded Coastline*. Dostupné z: <http://www.geeskaafrika.com/17064/somalia-dumping-harmful-toxic-waste-somalias-largely-unguarded-coastline/>

EWING, B. [online]. Digital Journal, 2008 [cit. 2017-14-2]. *Is toxic waste behind somali piracy*. Dostupné z: <http://www.digitaljournal.com/article/261147>

GILPIN, R. [online]. *United States Institute of Peace*, 2009 [cit. 2017-14-2]. *Counting the Costs of Somali Piracy*. Dostupné z: http://www.usip.org/sites/default/files/resources/1_0.pdf

HAMMOND, L. [online]. 2008 [cit. 2017-14-2]. *Somali Piracy: A Dangerous Internal and External Threat*. Dostupné z: http://www.realinstitutoelcano.org/wps/wcm/connect/555a80004f018b49b2e9f63170baead1/ARI162-2008_Hammond_Somali_Piracy_Threat.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=555a80004f018b49b2e9f63170baead1

ICC [online]. 2017 [cit. 2017-14-2]. *Commercial crime services*. Dostupné z: <https://icc-ccs.org/>

ICCb [online]. 2017 [cit. 2017-14-2]. *International Maritime Bureau*. Dostupné z: <https://icc-ccs.org/index.php/icc/imb>

INTERNATIONAL EXPERT GROUP [online]. 2008 [cit. 2017-14-2]. *Piracy off the Somali Coast*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#cast1>

IRIN [online]. 2006 [cit. 2017-20-2]. *Government concerned over maritime piracy*. Dostupné z: <http://www.irinnews.org/report/26187/yemen-government-concerned-over-maritime-piracy>

IMB [online]. 2011 [cit. 2017-20-2]. *Attacks off the Somali coast drive piracy to record high*. Dostupné z: <http://www.icc-ccs.org/news/441-attacks-off-the-somali-coast-drive-piracy-to-record-high-reports-imb>

IMO [online]. 2017 [cit. 2017-20-2]. *International Maritime Organization*. Dostupné z: <http://www.imo.org/en/Pages/Default.aspx>

MARITIMESIGHT [online]. 2016 [cit. 2017-20-2]. *10 Maritime Piracy Affected Areas around the World*. Dostupné z: <http://www.marineinsight.com/marine-piracy-marine/10-maritime-piracy-affected-areas-around-the-world/>

NATO [online]. 2017 [cit. 2017-20-2]. *Operation OCEAN SHIELD*. Dostupné z: <http://www.mc.nato.int/missions/operation-ocean-shield.aspx>

OBP [online]. 2011 [cit. 2017-15-2]. *Somali Piracy in the Western Indian Ocean Region*. Dostupné z: <http://oceansbeyondpiracy.org/reports/sop2015/east-africa>

OCEANNAVIGATOR [online]. 2013 [cit. 2017-18-2]. *Staying clear of piracy*. Dostupné z: <http://www.oceannavigator.com/July-August-2013/Staying-clear-of-piracy/>

PANCHARTEK, R. [online]. 2011 [cit. 2011-14-3]. *Český námořník: proč nejde piráty s pancéřovkama jednoduše postřílet*. Dostupné z: http://technet.idnes.cz/cesky-namornik-komentuje-namorni-piratstvi-fmi-vojenstvi.aspx?c=A110124_161241_tec_technika_kuz

PANCHARTEK, R. [online]. 2011 [cit. 2011-01-02]. *Český námořník: piráti útočí zleva a zezadu, posádce zbývá 40 sekund*. Dostupné z: http://technet.idnes.cz/cesky-namornik-pirati-utoci-zleva-a-zezadu-posadce-zbyva-40-sekund-pyh-vojenstvi.aspx?c=A110131_120627_tec_technika_kuz

QARANIMO [online]. 2016 [cit. 2017-15-2]. *Somali piracy is down, not out*. Dostupné z: <http://www.dailymail.co.uk/wires/afp/article-3529397/Somali-piracy-not-out.html>

ROLAND, M. [online]. 2011 [cit. 2017-20-2]. *Somali Piracy: The Local Contexts of an International Obsession*. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Roland_Marchal/publication/236704758_Somali_Piracy_The_Local_Contexts_of_an_International_Obsession/links/55df230e08ae79830bb6fc09.pdf

COMBINEDMARITIMEFORCES [online]. 2009 [cit. 2017-14-2]. *CTF 150: Maritime Security*. Dostupné z: <https://combinedmaritimeforces.com/ctf-150-maritime-security/>

UN [online]. 2012 [cit. 2017-19-2]. *United Nations Documents on Piracy*. Dostupné z: http://www.un.org/depts/los/piracy/piracy_documents.htm

UN [online]. 2013 [cit. 2017-20-2]. *Resolution 2125 (2013)*. Dostupné z: http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2125.pdf